

**T. C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK MUSİKİSİ BÖLÜMÜ**

**65 YAŞ VE ÜSTÜ BİREYLERİN TÜRK MÜZİĞİ
ALGISI: İSTANBUL DARÜLACEZE MÜDÜRLÜĞÜ
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Hüseyin SÜER**

**Danışmanı
Doç. Dr. Ali TAN**

İstanbul – 2014

Gözetilmiştir.
Doç. Dr. Ali TAN

Yüksek Lisans
Kabul Onay Formu
Form: 6

T.C.

HALIÇ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türk Müziksi Anabilim/Anasanat Dalı Türk Müziksi Programı Tezli Yüksek Lisans
öğrencisi Huseyin Suer tarafından hazırlanan
“ 65 Yıl ve Üstü Bireylerin Türk Müziği Algısı :
İstanbul Darülaceze Mesneviği Örneği ”
adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi : 13 / 06 / 2014

(Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Ali TAN

Danışman: A. Üniv. İ.Ü. ASD/ ABD Öğr. Üyesi

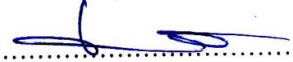
Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Hürmet Tokar
Genel ve Madal Müzikler
İ. Ü. Üniv. ASD/ ABD Öğr. Üyesi

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Sirin Koradeniz Güney
Halıç Üniv. Türk Müziksi
ASD/ ABD Öğr. Üyesi

Jüri Üyesi: .....
..... Üniv. .... ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

Jüri Üyesi: .....
..... Üniv. .... ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

ÖNSÖZ

“65 Yaş ve Üstü Bireylerin Türk Müziği Algısı: İstanbul Darülaceze Müdürlüğü Örneği” isimli araştırma, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Musikisi Anasanat Dalı Yüksek Lisans Programı’nda tez olarak hazırlanmıştır.

Bu araştırma ile kurumsal bakım altında yaşayan 65 yaş ve üzeri yaşlı bireylerin hayatlarında müziğin yeri, önemi, Türk müziğine ilişkin beğeni, ilgi ve bilgi düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmamın her kademesinde benden desteğini esirgemeyen, her soruma büyük bir özveri ile yılmadan cevap veren danışmanım İstanbul Medeniyet Üniversitesi Türk Musikisi Bölümü Başkanı Doç. Dr. Ali Tan’a, çalışmamda kullandığım anket sorularının oluşturulmasında katkı sağlayan İstanbul Medeniyet Üniversitesi Öğretim Üyesi Yard. Doç. Dr. Işıl Bilican’a, istatistiki verilerin SPSS programı vasıtasıyla elde edilmesinde yardımcı olan Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Hasan Hüseyin Eker’e ve araştırmama her türlü imkânı sağlayan İstanbul Darülaceze Müdürü İsrail Aydın’a şükranlarımı sunarım.

Ayrıca manevi desteklerini her daim üzerimde hissettiğim aileme çok teşekkür ederim.

İstanbul, 2014

Hüseyin SÜER

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

KISALTMALAR LİSTESİ.....	IV
TABLolar LİSTESİ	V
ÖZET	VI
ABSTRACT.....	Vii
1. GİRİŞ.....	1
2. İNSAN VE YAŞLILIK	6
2.1. İnsan Kavramı.....	6
2.2. İnsanın Gelişim Evreleri	7
2.3. Yaş, Yaşlanma ve Yaşlılık.....	9
2.3.1.Yaş Kavramı.....	9
2.3.2.Yaşlanma	9
2.3.3.Yaşlılık	10
2.4. Yaşlılığın Özellikleri.....	10
2.5. Günümüzde Yaşlılık	11
2.5.1.Türk Toplumunda Kurumsal Bakım Hizmetleri	11
2.5.1.1. Evde Bakım Hizmetleri	12
2.5.1.2. Yaşlı Kulüpleri	12
2.5.1.3. Yaşlı Dayanışma Merkezleri	12
2.5.1.4. Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Hizmetleri	13
2.5.1.5. Kurum Bakımı.....	13
2.5.2. Darülaceze.....	13
2.5.3. İstanbul Darülaceze Müdürlüğü.....	14
3. İNSAN VE MÜZİK İLİŞKİSİ.....	17
3.1. Müziğin Yaşlılar Üzerindeki Etkisi	20
3.2. Müziksel Algılama.....	20
4. TÜRK MUSİKİSİNİN GELİŞİMİ	22
4.1. Musiki Kavramı	22
4.2. Oluşumundan Günümüze Kadar Türk Musikisi	24
4.3. Çalışmaya Konu Olan Müzik Türleri.....	31
4.3.1. Türk Sanat Musikisi	31
4.3.1.1. Saz Musikisi	31
4.3.1.2. Sözlü Musiki	32
4.3.2. Türk Tasavvuf Musikisi	32
4.3.2.1. Cami Musikisi	33
4.3.2.2. Tekke Musikisi.....	33
4.3.3. Türk Halk Müziği.....	33
4.3.3.1. Uzun Havalar	34
4.3.3.2. Kırık Havalar.....	34
4.3.4. Popüler Müzik.....	34
4.3.5. Klasik Batı Müziği	35
4.3.6. Caz.....	36
4.3.7. Opera.....	37

5. YAŞLI BİREYLERİN TÜRK MÜZİĞİ ALGILARI İLE İLGİLİ ALAN ARAŞTIRMASI	38
5.1. Ankete Katılan Bireylerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	38
5.2. Ankete Katılan Bireylerin Müziksel Tercih ve Beğeni Düzeyleri	40
5.3. Ankete Katılan Bireylerin Makam Beğenileri	46
5.4. Çapraz Analiz Tabloları	49
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	53
KAYNAKLAR.....	57
EKLER	61
ÖZGEÇMİŞ.....	72

KISALTMALAR

bkz.	: Bakınız
vs.	: Vesaire
vb.	: Ve benzeri
diğ.	: Diğerleri
akt.	: Aktaran
Çev.	: Çeviren
C.	: Cilt
M.Ö.	: Milattan Önce
İBB	: İstanbul Büyükşehir Belediyesi
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
T.R.T.	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
Ed.	: Editörlü
İTÜ	: İstanbul Teknik Üniversitesi
İSAM	: İslam Araştırmaları Merkezi
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Program Paketi)
X²	: Chi-Square (Ki-kare)

TABLO LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1.1. : Kayışdağı yerleşkesindeki bireylerin cinsiyetleri ile ilgili genel dağılım	2
Tablo 1.2. : Kayışdağı yerleşkesindeki bireylerin bölgelere göre genel dağılımı	2
Tablo 1.3. : Kayışdağı yerleşkesindeki bireylerin medeni durumları ile ilgili genel dağılım.....	3
Tablo 1.4. : Kayışdağı yerleşkesindeki bireylerin eğitim durumları ile ilgili genel dağılım	3
Tablo 1.5. : Kayışdağı yerleşkesindeki bireylerin mesleki durumları ile ilgili genel dağılım	3
Tablo 2.2.1 : İnsanın yaşam sürecindeki gelişim evreleri	8
Tablo 5.1.1 : Bireylerin cinsiyetleri ile ilgili dağılım	38
Tablo 5.1.2 : Bireylerin yaşları ile ilgili dağılım	38
Tablo 5.1.3 : Bireylerin bölgelere göre dağılımı	39
Tablo 5.1.4 : Bireylerin medeni durumları ile ilgili dağılım	39
Tablo 5.1.5 : Bireylerin eğitim düzeylerine göre dağılımı	40
Tablo 5.1.6 : Bireylerin mesleki durumları ile ilgili dağılım	40
Tablo 5.2.1 : Müzik dinliyor musunuz? sorusuna bireylerin yanıtları	40
Tablo 5.2.2 : Hangi sıklıkla müzik dinlersiniz? sorusuna bireylerin yanıtları	41
Tablo 5.2.3 : Hangi zaman aralığında müzik dinlersiniz? sorusuna bireylerin yanıtları	41
Tablo 5.2.4 : Hangi tür müzik dinlemeyi seversiniz? sorusuna bireylerin yanıtları	41
Tablo 5.2.5 : Türk müziğinin hangi türünü dinlersiniz? sorusuna bireylerin yanıtları	42
Tablo 5.2.6 : Yabancı müziğin hangi türünü dinlemeyi seversiniz? sorusuna bireylerin yanıtları.....	42
Tablo 5.2.7 : Yavaş mı (slow) yoksa hareketli müzik mi dinlersiniz? sorusuna bireylerin yanıtları....	42
Tablo 5.2.8 : Müziği kısık sesle mi yoksa yüksek sesle mi dinlemeyi seversiniz? sorusuna bireylerin yanıtları	43
Tablo 5.2.9 : Severek dinlediğiniz bir sanatçı var mı? sorusuna bireylerin yanıtları	43
Tablo 5.2.10 : Müzik eserlerini genelde nereden dinlersiniz? sorusuna bireylerin yanıtları	43
Tablo 5.2.11 : Hangi amaçla müzik dinlersiniz? sorusuna bireylerin yanıtları	44
Tablo 5.2.12 : Şarkı veya türkü söylemeyi sever misiniz? sorusuna bireylerin yanıtları	44
Tablo 5.2.13 : Severek dinlediğiniz şarkı veya türkü var mı? sorusuna bireylerin yanıtları	44
Tablo 5.2.14 : Bir müzik eserinde sizi en çok güfte mi yoksa beste mi etkiler? sorusuna bireylerin yanıtları.....	45
Tablo 5.2.15 : Geçmişinizde müzikle ilgilendiniz mi? sorusuna bireylerin yanıtları	45
Tablo 5.2.16 : Müzik aleti çalabilme ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? sorusuna bireylerin yanıtları ..	45
Tablo 5.2.17 : Gündelik yaşantınızda konser veya buna benzer müzikal aktivitelere katılıyor musunuz? sorusuna bireylerin yanıtları	46
Tablo 5.2.18 : Bildiğiniz bir makam adı var mı? sorusuna bireylerin yanıtları.....	46
Tablo 5.3.1 : Bireylerin hicaz makamı beğenileri ile ilgili dağılım.....	47
Tablo 5.3.2 : Bireylerin hüzzam makamı beğenileri ile ilgili dağılım.....	47
Tablo 5.3.3 : Bireylerin rast makamı beğenileri ile ilgili dağılım	47
Tablo 5.3.4 : Bireylerin saba makamı beğenileri ile ilgili dağılım	48
Tablo 5.3.5 : Bireylerin segâh makamı beğenileri ile ilgili dağılım	48
Tablo 5.4.1 : Bireylerin öğrenim durumları ile dinledikleri Türk müziği türü arasındaki çapraz ilişki	49
Tablo 5.4.2 : Bireylerin bölgeleri ile dinledikleri Türk müziği türü arasındaki çapraz ilişki	50
Tablo 5.4.3 : Bireylerin hüzzam taksimi beğenileri ile yaş aralıkları arasındaki çapraz ilişki	51
Tablo 5.4.4 : Bireylerin rast taksimi beğenileri ile yaş aralıkları arasındaki çapraz ilişki	51

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Hüseyin SÜER
Anasanat Dalı : Türk Musikisi
Programı : Türk Musikisi
Tez Danışmanı : Doç.Dr.Ali TAN
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Haziran 2014

65 YAŞ VE ÜSTÜ BİREYLERİN TÜRK MÜZİĞİ ALGISI: İSTANBUL DARÜLACEZE MÜDÜRLÜĞÜ ÖRNEĞİ

ÖZET

İnsanoğlu yaşamı boyunca çeşitli evrelerden geçerek yaşlılık dönemine ulaşmaktadır. Yaşamın son evresi olarak da tanımlanan bu dönemde yaşlı birey fiziksel, psikolojik ve sosyolojik açıdan gerilemeler yaşamakta ve bu sebeple bağımsız konumdan bağımlı konuma gelmektedir. Olumsuzlukların yaşandığı ve farklı ihtiyaçların hissedildiği bu dönemde yaşlı bireyin yakınlarına ve çevresine önemli roller düşmektedir. Fakat sanayileşmeyle ve teknolojik gelişmelerle beraber kadının iş hayatına girmesi, genç nüfusun iş bulmak maksadıyla köyden kente göç etmesi gibi sosyal olgular, yaşlıların yalnız kalmalarına, dolayısıyla kurumsal bakım modellerini tercih etmelerine sebep olmaktadır.

Bu bağlamda yapılan bu çalışmada, kurumsal bakım altında yaşayan sosyoekonomik yoksunluk içerisindeki yaşlı bireylerin, insan hayatında önemli bir yere sahip olan müziği nasıl algıladıkları, müzikle nasıl bir ilişki içerisinde oldukları Türk müziği özelinde ele alınmıştır. Çalışma kapsamında İstanbul Darülaceze Müdürlüğü'nde kalan yaşlı bireylerden 100 kişi ile anket çalışması yapılmış ve çıkan sonuçlar yorumlanarak çalışmaya dahil edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnsan, Yaşlılık, Kurumsal Bakım, Yaşlı-Türk Müziği İlişkisi

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname : Hüseyin SÜER
Field : Turkish Music
Program : Turkish Music
Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Ali TAN
Degree Awarded and Date : Master's Degree – June 2014

TURKISH MUSIC SENSE OF PEOPLE AGED 65 YEARS AND OVER: İSTANBUL DARÜLACEZE DIRECTORATE SAMPLE

ABSTRACT

Mankind are reaching old age by passing various stages throughout his life. In this period which is defined as the last phase of life, old age individual lives setbacks physically, psychologically and sociologically and therefore he comes to dependent position from independent position. During this period, which negativity is experienced and different needs are felt, the environment and the close relatives of old age people have an important role in this issue. But the social phenomena such as the entering of women in working life together with industrialization and technological developments and the migration of young people from rural area to the urban area in order to find employment, can cause the old age people to become alone and to choose the institutional care.

In this study which is made on the base of this context, it is discussed how the old age people, living in institutional care within the socio-economic deprivation, perceive the Turkish music, how the music is in a relationship with them, which has an important place in human life. In this study, a survey is applied to 100 old age people living in Istanbul Darülaceze Directorate and conclusions were included in the study by making interpretation.

Keywords: Human, Age, Institutional Care, Older Turkish Music Relationship

1. GİRİŞ

Müzik, yaşamın her evresinde, her alanında insanoğlunu kuşatan bir olgudur. Doğum öncesi dönemden başlayarak daha anne rahminde “ses ve müzikle örülü bir ortamda” dolaylı yönden müzikle etkileşim içerisinde olan insan, doğum sonrası bebeklik döneminde ninnilerle tanışır. Erken çocukluk döneminde müzikli oyunlar oynar, geç çocukluk ve gençlik dönemlerinde ise çeşitli müzik türleri ile sıkı ilişkiler içerisine girer. Yetişkinlik döneminde daha geniş ve derin bir müzik çevresinde yaşar. Yaşlılık döneminde ise müzikle olan bu kapsamlı ve yoğun ilişkisini devam ettirir (Uçan, 1994: 16-17).

Yaşlılık ile birlikte bireyde meydana gelen ruhsal, sosyal ve fiziksel değişim, bireyin ihtiyaç ve davranışlarını, dolayısı ile müzikle olan bağımlı da etkileyebilmektedir. Buradan hareketle bu çalışmada, insan yaşamında bu denli yer edinmiş olan müziğin, kurumsal bakım altında yaşayan sosyoekonomik yoksunluk içerisindeki yaşlı bireyler tarafından nasıl algılandığının cevabı aranmıştır. 65 yaş ve üzeri yaşlıların hayatlarında müziğin yerini, önemini, Türk müziğine ilişkin beğeni, ilgi ve bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışma için; “65 Yaş ve Üstü Bireylerin Türk Müziği Algısı: İstanbul Darülaceze Müdürlüğü Örneği” başlığı belirlenmiştir. Yaş grubunun 65 yaş ve üzeri seçilmesinin sebebi ise Dünya Sağlık Örgütü tarafından yaşlılığın başlangıcının 65 yaş olarak kabul edilmesidir.

Konuya ilişkin olarak gerek Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi’nde yapılan yüksek lisans ve doktora tezi araştırmalarında, gerekse İstanbul Üniversitesi, İSAM ve Beyazıt Halk Kütüphanelerinde yapılan literatür taramalarında Türkiye’de bu alanda yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Söz konusu çalışmanın saha araştırması için 752 kişinin yaşamını sürdürdüğü İstanbul Darülaceze Müdürlüğü Kayışdağı yerleşkesi seçilmiştir. Burada kurumsal bakım hizmeti alan 752 bireyden 130’u zihinsel engelli olduğundan çalışmaya dahil edilmemiştir. Geriye kalan 622 birey içerisinde ise iletişim kurulabilen 50’si kadın,

50'si de erkek olmak üzere toplam 100 yaşlı birey araştırma için örneklem seçilmiştir.

Aşağıdaki tablolarda İstanbul Darülaceze Müdürlüğü'nün Kayışdağı yerleşkesinde kalan 622 bireyin cinsiyetleri, hangi bölgelerden oldukları, medeni, eğitim ve mesleki durumları ile ilgili demografik bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 1.1. Kayışdağı yerleşkesindeki bireylerin cinsiyetleri ile ilgili genel dağılım

Cinsiyet	Sayı	Yüzde
Kadın	258	41,5
Erkek	364	58,5
Toplam	622	100,0

Tablo 1,1'deki verilere göre ankete katılan 622 bireyden % 58,5'i erkek, % 41,5'i ise kadındır.

Tablo 1.2. Kayışdağı yerleşkesindeki bireylerin bölgelere göre genel dağılımı

Bölgeler	Sayı	Yüzde
Marmara	239	38,4
Ege	21	3,4
Akdeniz	23	3,7
Karadeniz	137	22,0
İç Anadolu	72	11,6
Güneydoğu Anadolu	17	2,7
Doğu Anadolu	67	10,8
Diğer	46	7,4
Toplam	622	100,0

Tablo 1,2'deki anket verilerine göre bireylerin % 38,4'ü Marmara, % 22'si Karadeniz, % 11,6'sı İç Anadolu, % 10,8'i Doğu Anadolu, % 3,7'si Akdeniz, % 3,4'ü Ege ve % 2,7'si Güneydoğu Anadolu bölgelerinden olup, % 7,4'lük bir kesim ise Bulgaristan, Yunanistan ve Makedonya gibi ülkelerden göç eden kişilerden oluşmaktadır.

Tablo 1.3. Kayışdağı yerleşkesindeki bireylerin medeni durumları ile ilgili genel dağılım

Medeni Durum	Sayı	Yüzde
Bekâr	289	46,5
Evli	37	5,9
Eşi ölmüş	145	23,3
Boşanmış	151	24,3
Toplam	622	100,0

Tablo 1,3'deki verilere bakıldığında % 46,5'inin bekâr, % 24,3'ünün boşanmış, % 23,3'ünün eşi ölmüş ve % 5,9'unun da evli olduğu görölmektedir.

Tablo 1.4. Kayışdağı yerleşkesindeki bireylerin eğitim durumları ile ilgili genel dağılım

Eğitim Durumu	Sayı	Yüzde
Okuryazar değil	156	25,1
Okuryazar	119	19,1
İlköğretim	215	34,6
Lise ve üstü	72	11,6
Cevapsız	60	9,6
Toplam	622	100,0

Tablo 1,4'deki verilere göre bireylerin % 34,6'sının ilköğretim mezunu, % 25,1'inin okuma yazma bilmediği, % 19,1'inin okuryazar, % 11,6'sının lise ve üstü okul mezunu olduğu görölmektedir. Ayrıca % 9,6'lık bir kesim ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 1.5. Kayışdağı yerleşkesindeki bireylerin mesleki durumları ile ilgili genel dağılım

Mesleki Durumları	Sayı	Yüzde
Ev hanımı	175	28,1
Çiftçi	11	1,8
İşçi	101	16,2
Memur	16	2,6
Esnaf-Tüccar	55	8,8
Serbest meslek	138	22,2
Cevapsız	126	20,3
Toplam	622	100,0

Tablo 1,5'deki verilere göre bireylerin % 28,1'inin ev hanımı, % 22,2'sinin serbest meslek, % 16,2'sinin işçi, % 8,8'inin esnaf-tüccar, % 2,6'sının memur ve % 1,8'inin çiftçi olduğu görülmektedir. Ayrıca % 20,3'lük bir kesim ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Genel olarak tablolardaki verilere bakıldığında Darülaceze Müdürlüğü Kayışdağı yerleşkesinde yaşamını sürdüren bireylerin çoğunluğunun erkek, Marmara Bölgesinden, bekâr, ilköğretim mezunu, ev hanımı ve serbest meslek sahibi olduğu görülmektedir.

Çalışmada bireylerin Türk müziği algısı araştırılmakla beraber, objektif olmak amacıyla Türkiye'de dinlenen diğer müzik türlerine de yer verilmiştir. Ayrıca ankette bireylerin makam beğenilerini ölçmek amacıyla Türk müziğinin karakteristik makamlarından olan; hicaz, hüzzam, rast, saba ve segâh makamları seçilmiştir.

Çalışmaya ait anket soruları oluşturulurken literatür taraması yapılmış ve 2007 yılında Ünal İmîk tarafından hazırlanan "*Sosyal Statünün Müziksel Beğeniye Etkileri*", 2011 yılında Kerem Kayhan tarafından hazırlanan "*Üniversite Öğrencilerinin Müzik İle İlgili Beğeni Tutumları*" ile 2011 yılında Levent Hatay tarafından hazırlanan "*Üniversite Akademik Çevresinin Klasik Müzik İle İlgili Beğeni Tutumları ve Akademik Alanları Arasındaki İlişki*" başlıklı yüksek lisans tezlerinden faydalanılmıştır.

Literatür taranarak oluşturulan bu anket soruları, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Psikoloji Bölümü Öğretim Üyesi Yard. Doç. Dr. Işıl Bilican'a sunulmuş, görüşmeler neticesinde de 25 adet soru oluşturulmuştur. Ayrıca uygulanacak anketin yöntemi, sonuçlarının analizi ve değerlendirilmesi konusunda da Yard. Doç. Dr. Işıl Bilican yol gösterici olmuştur.

Anket, bireylerle birebir görüşülerek mülakat yöntemiyle uygulanmış ve elde edilen veriler tek tek bilgisayar ortamına işlenmiştir. İstatistiki veriler için SPSS programından yararlanılmış ve bu verilerin elde edilmesinde Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Hasan Hüseyin Eker'den destek alınmıştır. Veriler sayısal ve yüzdeler halinde gösterilmiş ve iki değişken arasındaki anlamlı ilişki ki-kare analizi ile tespit edilmiştir. Araştırmanın anlamlılık düzeyi için ise, SPSS programı tarafından geçerli kabul edilen, $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

Genel hatlarıyla çalışma altı bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde giriş, ikinci bölümde insan kavramı, insanın gelişim evreleri, yaş, yaşlanma ve yaşlılık

kavramları, yaşıllığın özellikleri, kurumsal bakım hizmetleri ile Darülaceze'ye ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Üçüncü bölümde insan ve müzik ilişkisi, müziğin yaşlılar üzerindeki etkisi ve müziksel algılama konuları incelenmiştir. Dördüncü bölümde Türk musikisinin gelişimi başlığı altında; musiki kavramı, oluşumundan günümüze kadar Türk musikisi ve çalışmaya konu olan başlıca müzik türlerinden bahsedilmiştir.

Sonraki bölümde araştırmaya ilişkin analiz tabloları ve bu tablolara ait yorumlara yer verilmiştir. Altıncı ve son bölüm ise çalışmanın sonucuna ve önerilerine ilişkin bilgileri içermektedir.

2. İNSAN VE YAŞLILIK

2.1. İnsan Kavramı

Dünyadaki canlılar arasında anlaşılması en zor varlık olan insan, karmaşık yapısıyla tarih boyunca sorgulanmıştır. İnsan biyolojik ve anatomik donanımları ile diğer canlılarla benzerlikler göstermesine rağmen onu diğer yaratılmışlardan farklı kılan pek çok özelliğe sahiptir (Özbek, 2000:9-11).

Biyolojik olarak milyonlarca hücreden oluşan, karmaşık bir yapıya sahip olan “insan yalnızca biyolojik yapıda olmayıp yakın, geniş ve evrensel çevresi ile etkileşimi sonucu bedensel, ruhsal, sosyal ve kültürel boyutları ile gelişen ve değişen, dinamik biyo-psiko-sosyal bir varlıktır” (Sabuncu ve diğ., 1996:4). Eflatun, insanı “iki ayaklı, tüysüz bir yaratık” olarak tanımlarken, Mark Twain ise insanın “utanma, çekinme ve sıkılma” gibi karakteristik özelliklerine vurgu yapar (Özbek,2000:10-11).

Sevil, (2005:1) insanı düşünebilen ve ihtiyaçları karşısında üretebilen, dünyanın en kıymetli varlığı olarak tanımlamaktadır. Karaman’a (2014) göre ise düşünebilme, konuşabilme ve üretebilme vasıfları tam manasıyla insanı ifade edememektedir. Çünkü insan aynı zamanda sorumluluk sahibi, “yükümlü bir varlıktır”.

Allah’ı akılla veya felsefi yollarla bulmaya çalışan bütün inanç sistemlerinde de insanoğlu, dünyanın en ayrıcalıklı varlığı olarak görülmekte ve yeryüzündeki herşeyin insan için var edildiği vurgulanmaktadır (Gündüz, 2007:70). İslam dinine göre ise insan, araç değil amaç için yaratılmıştır ve aynı zamanda yeryüzünün halifesi konumundadır (Karaman, 2014).

Geçmişte elde ettiği bilgi ve birikimleriyle geleceğini inşaa etmeye çalışan yaratılmışların en şerefli insanın, gerek günümüzden binlerce yıl önce yaptığı mağara resimlerine, gerekse de günümüzdeki eserlerine bakıldığında ne denli kültürel bir zenginliğe sahip olduğu görülmektedir. Kendine özgü davranışları ile de

dikkat çeken insan, bazen hoşgörüsü ile gönüllere akarken, bazen de azgınlığı ile dünyayı felakete sürükleyebilir (Özbek, 2000:12-13).

Kısacası insan; gerek biyolojik, gerek psikolojik gerekse de sosyolojik açıdan sürekli gelişen, bununla birlikte düşünebilme yeteneği, kendine özgü yapısı, duyguları, davranışları ve sorumluluk bilinci ile canlılar arasında en dikkat çekici ve en üstün olanıdır.

2.2. İnsanın Gelişim Evreleri

İnsan denen varlık, anne karnından başlayarak ölümüne kadarki süreçte, gerek sosyal gerek fiziksel gerekse de zihinsel ve duygusal birtakım farklılaşmalardan geçer. İşte bu farklılaşmaların tümüne gelişim denir. Gelişimi oluşturan süreçlerin birbiriyle etkileşimi sonucu da insanın kişiliği oluşur (Can ve diğ., 2011: 5).

Onur'a (2000: 39-41) göre gelişim; ilerleyici ve döngüsel bir süreçtir. Çünkü her kuşak bir sonraki kuşağı bilgi ve deneyimleriyle besleyerek büyütür. Geleneksel Türk musikisinin geleneğinde olan meşk sistemini de buna örnek olarak gösterebiliriz. Meşk sisteminde de bir önceki kuşak, bir sonraki kuşağı birikimleriyle, tecrübeleriyle yetiştirir ve bu süreç, usta çırak ilişkisi içerisinde devam eder.¹

Terzi, (2012: 30) gelişimi biyolojik, bilişsel ve psikoduygusal olmak üzere üç ana süreçte incelemiştir.

Bunlardan birincisi olan biyolojik süreç; bireye anne babadan genetik yollarla geçen el, ayak yapısı, boy uzunluğu, kilo, renk, hormonal değişiklikler gibi fiziki özellikleri içerir.

İkinci süreç olan bilişsel süreç ise; bireyin zihinsel işleyişindeki değişiklikler olan, düşünebilme, hissedebilme, sorgulayabilme, problem çözebilme, dilinin gelişimi gibi süreçleri içerir.

Üçüncü süreç ise psikoduygusal süreçtir. Bu süreç, bireyin sosyal çevresiyle etkileşimini ve bu etkileşimde bireyde meydana gelen duygusal reaksiyonları içerir. Cinsiyet rolünün benimsenmesi, ahlak gelişimi gibi özellikleri bu sürece örnek olarak verebiliriz.

Ayrıca insan, yaşam sürecinde bir takım evrelerden de geçer. Bu evreler doğum öncesi, bebeklik, erken çocukluk, geç çocukluk, ergenlik, genç yetişkinlik, orta yaş, ileri yaş ve ölümdür. Jean Piaget, Sigmund Freud, Erik Erikson ve Kohlberg

---

¹ Meşk sistemi için bkz. Cem Bahar "Aşk Olmayınca Meşk Olmaz"

bu dokuz adet gelişim evresini bilişsel, ruhsal-cinsel, ruhsal-toplumsal ve ahlak evresi olarak inceleyen en önemli evre kuramcılarıdır.

Aşağıda bu dört kuramcı tarafından geliştirilen, insanın yaşam sürecindeki gelişim evreleri ve bu evrelerin her birinde insanın gösterdiği temel özellikler tablo halinde verilmiştir (Onur, 2000: 40 - 41).

Tablo 2.2.1. İnsanın Yaşam Sürecindeki Gelişim Evreleri

Yaşam Süresinde Gelişim Evreleri						
Evre	Yaş dönemi	Temel özellikler	Bilişsel evre PIAGET	Ruhsal - cinsel evre FREUD	Ruhsal - toplumsal evre ERİKSON	Ahlak evresi KOHLBERG
Doğum öncesi evre	Gebelikten doğuma	Fiziksel gelişim	–	–	–	–
Bebeklik	Doğumdan yaklaşık 18. aya	Gelişmiş hareket; basit dil; toplumsal bağlanma	Duyusal devinimsel	Oral; anal	Güven / Güvensizlik	Ahlak öncesi (Evre 0)
Erken çocukluk	Yaklaşık 18. aydan yaklaşık 6. yıla	İyi gelişmiş dil; cinsel tip; grup oyunu; okula hazırlığın bitişi	İşlem öncesi	Fallik ; Oedipal	Özerklik / Kuşku; Girişim / Suçluluk	İtaat ve ceza (Evre 1); Karşılıklık (Evre 2)
Geç çocukluk	Yaklaşık 6. yıldan yaklaşık 13. yıla	Birçok bilişsel süreç yetişkin düzeyinde (işlem hızı hariç); oyun grubu	Somut işlem	Örtülü dönem	Çalışkanlık / Aşağılık duygusu	İyi çocuk (Evre 3)
Ergenlik	Yaklaşık 13. yıldan yaklaşık 20.yıla	Erinlikle başlar, olgunlukla biter; yüksek bilişsel düzeylere ulaşma; anababadan bağımsızlık; cinsel ilişki	Soyut işlem	Genital evre	Kimlik / Rol karışıklığı	Yasa ve düzen (Evre 4)
Genç yetişkinlik	Yaklaşık 20. yıldan yaklaşık 45. yıla	Meslek ve aile gelişimi	–	–	Yakınlık / Yalıtılmışlık	Toplumsal anlaşma (Evre 5)
Orta yaş	Yaklaşık 45.yıldan yaklaşık 65. yıla	Meslekte en yüksek düzey; kendini değerlendirme; "boş yuva" bunalımı; emeklilik	–	–	Üretkenlik / Kendine dönüklük	İlkeli evre (Evre 6 ve 7, ikisi de ender)
İleri Yaş	Yaklaşık 65. yıldan ölüme	Aileden , başarılarından tad alma; bağımlılık; dulluk; kötü sağlık	–	–	Bütünlük / Umutsuzluk	–
Ölüm		Özel anlamda bir "evre"	–	–	–	–

(Kaynak: Zimbardo, aktaran Onur, 2000: 40)

Tablo 2.2.1'den de anlaşıldığı üzere insan, doğum öncesi dönemden başlayarak ölümüne kadarki gelişim evrelerinde birbirine benzemeyen farklı özellikler göstermektedir.

Ünlü Çin bilgesi Konfüçyüs yaşamında ulaştığı evreleri ifade ederken; “15 yaşında kendimi öğrenmeye verdim. 30 yaşında irademe sahip olabildim. 40 yaşında şüphelerimden kurtuldum. 50 yaşında Gök’ün emrini aldım. 60 yaşında seziş yoluyla her şeyi kavradım. 70 yaşında doğru olan şeylere zarar vermeden kalbimin bütün isteklerini yerine getirdim” demiştir (Erbaş, 2007: 90).

Yukarıdaki tabloda bahsi geçen ve ileri yaşlılık olarak da bilinen yaşlılık dönemi diğer dönemlere oranla ayrı bir önem taşımaktadır. Çünkü bu dönemde her toplum yaşlılara özel bir ilgi göstermekte ve değer vermektedir (Sevil, 2005: 1-2). Şan’a (2007:270) göre yaşlılık olgusu, yeryüzündeki bütün insanlığı ilgilendiren “çağdaş küresel bir sorundur” .

2.3. Yaş, Yaşlanma ve Yaşlılık

Bu bölümde yaş, yaşlanma ve yaşlılık ile ilgili konular incelenecektir.

2.3.1. Yaş Kavramı

Yaş; canlı veya cansız tüm varlıkların ve herhangi bir hadisenin, oluşum anından başlayarak, ölçülmek istenen zamana kadar ki sürecini ifade eder. Canlıların yaş ölçümünde başlangıç doğumdur.

İnsanlarda yaş kavramı kronolojik yaş ve biyolojik yaş olmak üzere iki kategoride incelenmektedir. Bunlardan kronolojik yaş; insanın doğumundan başlayarak incelenecek olan zaman dilimine kadar geçen sürecin sayısal verilerle ifade edilmesidir. Biyolojik yaş ise; zamanla insanın anatomik yapısında meydana gelen ve gözlenebilen yaşıdır (Sevil, 2005: 7-9).

Kronolojik yaş her insanda aynıdır fakat biyolojik yaş kişilere göre değişiklik gösterir. Örneğin bir insan kronolojik olarak yaşlı sayılsa bile biyolojik ve ruhi açıdan yeterli olabilir (Işık Terzi, 2012:24). Aynı zamanda toplumumuzda kronolojik yaşı genç olduğu halde biyolojik ve ruhi açıdan yetersiz olan insanlar da mevcuttur (Doğan, 2007: 37).

2.3.2. Yaşlanma

Saygılı, (2011:17) yaşlanmayı; doğumdan ölümüne kadarki süreçte, organizmada meydana gelen büyüme ve gelişmeler olarak tanımlamaktadır. Doğan’a (2007:19) göre yaşlanma sürecinde zamanla canlının yaşamsal fonksiyonlarında gerilemeler meydana gelmekte, aynı zamanda bu dönemde bireyin çevresiyle ilişki kurması da zorlaşmaktadır.

Ayrıca yaşlanma ile birlikte vücudun dengesinde meydana gelen olumsuzluklar bireyin sıkça hastalanmasına ve iyileşme sürecinin uzamasına neden olmaktadır (Akın, 2006:2). Canatan'a (2008:13) göre "yaşlanma bir süreç iken, yaşlılık bir dönemi ifade eder".

2.3.3. Yaşlılık

Dünya Sağlık Örgütü yaşlılığı; insanın çevresiyle olan uyumunun giderek azalması olarak tanımlamaktadır. Bu durum bazı kişi ve toplumlarda farklılıklar gösterse de genel olarak bu süreçte kişi fiziksel, ruhsal ve sosyal sorunlar yaşamaktadır. Dünya Sağlık Örgütü yaşlılığın başlangıcını ise 65 yaş olarak belirlemiştir (Asımgil ve diğ, 2010:165-166).

Abay, (2013: 14) yaşlılığı "bireysel, ailevi ve sosyal yönleri olan çok boyutlu biyo-psiko-sosyal bir olgu" olarak tanımlamaktadır. Doğan (2007:33) ise yaşlılığı tanımlarken bireyin etrafında olup bitene yeterince uyum sağlayamama hali ve yaşamın son evresi olarak tanımlamaktadır.

2.4. Yaşlılığın Özellikleri

Yaşlılık ile birlikte kişide, tat ve koku alma duyularında azalma, uzağı görememe, işitme yetisinde azalma gibi bir takım kayıplar meydana gelmektedir. Bedendeki değişim, ciltteki buruşma, saçlardaki beyazlama, kemiklerdeki incelmeye, kaslardaki zayıflama ve dişlerin dökülmesi gibi fiziksel özelliklerin hepsi bu döneme aittir (Onur, 2000: 313-316). Ayrıca bu evrede daha dinç ve sağlıklı olan bireyler, diğer yaşlılara oranla daha kuvvetli bir bağışıklık sistemine sahiptirler (Akın, 2006: 7).

Yaşlılık döneminde bireyin duygusal yapısında da bir takım farklılıklar görülmektedir. Kişi daha hassas, duygusal, alıngan olmakta ve dış faktörlerden daha çok etkilenmektedir. Birey, gençlik yıllarındaki olaylar karşısında daha sağlıklı düşünceler sergilerken, yaşlılık döneminde aynı olaylar karşısında hırçın, sabırsız ve fevri davranışlar sergileyebilmektedir (Akın,2006:6-7). Depresyon, hafıza problemleri ve Alzheimer bu dönemin en önemli psikiyatrik rahatsızlıklarındandır (Saygılı, 200: 16).

Sosyal statüdeki değişim ile de birey, önceki etkinliğinin yavaş yavaş azaldığını hissetmekte ve artık aile içerisinde büyükbaba veya büyükanne olarak anılmaktadır. Emeklilikle birlikte ekonomik gücünün kaybolduğu, aile ve sosyal

çevresi üzerinde eski etkisinin olamayacağı duygusu ağır basmakta, kendisine olan güveni de azalmaktadır (Akın, 2006:143).

2.5. Günümüzde Yaşlılık

20. yüzyılın sonlarına doğru gelişmiş batılı ülkelerde meydana gelen nüfus artışındaki düşüşler, yaşlı nüfus oranının artmasına sebep olmuştur. Yaşlı nüfusun çoğalmasıyla birlikte atıl bir işgücü meydana gelmiş, bu durum çalışan genç nüfusun aleyhinde sonuçlar doğurmuştur. Bu süreç gelişmiş batılı ülkelerin sosyal devlet olgusunu yeniden gözden geçirmelerini zorunlu kılmıştır (Şan, 2007:273).

Türkiye nüfusu ise günden güne artmakta ve de yaşlanmaktadır. 1927 yılında yapılan ilk nüfus sayımında 13,6 milyon olan Türkiye nüfusu, 2011 yılındaki Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre 74,7 milyon olmuştur. 1975 yılına kadar 65 yaş ve üstü, toplumun %3-4'ünü oluştururken, 2011 yılında bu sayı ADNKS verilerine göre % 7,3'e ulaşmıştır. 2023 yılında Türkiye'de 65 yaş üstü bireylerin sayısının %10'a yaklaşacağı tahmin edilmektedir (Yavuz ve diğ.,2013:3).

Türkiye'de, Cumhuriyet döneminde, siyasal, sosyal ve kültürel alanlardaki değişimler aile yapısında rol ve statü değişikliklerine sebep olmuştur. Kadınların çalışma hayatına katılması, yaşlının evde bakımını bir sorun haline getirmiştir. 1950'lerden sonra köyden kente göçün artmasıyla kalabalık bir şehir ortamında yaşayan yaşlı, kendisini yalnız ve güvensiz bir birey olarak görmeye başlamıştır. Bu durum şimdilik kırsal kesimlerde bir sorun teşkil etmese de kentlerde önemli bir sorundur.

Günümüz toplumunda sosyal hizmetlerin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması da önem arz etmektedir. Çalışamayanlar, maddi imkânsızlık içerisinde olanlar, yakınlarına yük olmak istemeyenler, sokakta yaşayanlar, kimsesizler ve kendi isteği ile sakin bir ortam da yaşamak isteyenler, sığınabilecekleri bir yuvaya ihtiyaç duymaktadırlar. Bu durum neticesinde Türk toplumunun alışık olmadığı fakat ihtiyaç hissettiği kurumsal bakım desteği gündeme gelmiştir (Doğan, 2007:34-47).

2.5.1. Türk Toplumunda Kurumsal Bakım Hizmetleri

Yaşlılık gerek ilkel toplumlarda gerekse de modern toplumlarda insanlık sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sorunu her toplum kendi medeniyet ölçüsü içerisinde ele almakta ve değerlendirmektedir. İslamiyet öncesi ve İslamiyet sonrası Türk toplumunda saygın bir konumu sahip olan “ata”ya, Türk aile sistemindeki geniş

aile yapısı içerisinde, kadın veya erkek olmasına bakılmaksızın hürmet edilir ve bakılırdı. Çeşitli sebeplerden ötürü bakılamayan aciz ve yaşlılar ise, ya devlet ya da vakıflar aracılığı ile sıcak bir yuvaya kavuşturulurdu (Abay, 2006).

Bu kapsamda, Karahanlılar, Gazneliler, Harzemşahlar, Selçuklular, Atabegler, Anadolu Beylikleri ve Osmanlılar sosyal dayanışmayı ve sosyal güvenliği sağlama adına sosyal güvenlik kuruluşları oluşturarak, burada ihtiyaç sahiplerine hizmet vermişlerdir. Geçmiş Türk toplumlarındaki sosyal hayata bakıldığında, huzurevi ve buna benzer yapıdaki kurumların az olduğu görülmektedir. Bu durumun sebebi ise sağlam Türk aile yapısından dolayı bireyin kendisini, yaşlısına bakmakla mükellef hissetmesindedir (Doğan, 2007: 43).

Günümüzde yaşlılara yönelik sosyal bakım modelleri oluşturulurken birtakım araştırma ve inceleme çalışmaları yapılmaktadır. Bu kapsamda 1995 yılında yapılan “Dördüncü Ulusal Sosyal Hizmetler Konferansı” raporuna göre katılımcılar, yaşlılara yönelik sosyal hizmet modellerini şu şekilde sıralamışlardır.

2.5.1.1. Evde Bakım Hizmetleri

Bu hizmet; ev ortamından veya yakın çevresinden ayrılmak istemeyen yaşlının, yaşamsal ihtiyaçlarının kendi evinde uzman personeller tarafından karşılanmasını kapsamaktadır. Ayrıca yaşlısını yanından ayırmak istemeyen aileler de bu hizmetten faydalanmaktadırlar.

2.5.1.2. Yaşlı Kulüpleri

Mahallelerde oluşturulan bu merkezler vasıtasıyla yaşlıların sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının giderilmesi aynı zamanda yaşlıların boş vakitlerini etkin bir biçimde değerlendirebilmeleri amaçlanmıştır. Ayrıca bireye psikolojik desteğin de verildiği bu kuruluşlar gündüzlü hizmet vermektedirler.

2.5.1.3. Yaşlı Dayanışma Merkezleri

60 yaş üstü, evde yalnız veya ailesi ile birlikte yaşamını sürdüren yaşlı bireylere, sağlık, sosyal ve psikolojik açıdan destek sağlamak ve yaşlıların yaşam kalitelerini artırmak amacıyla kurulmuş mekânlardır. Bu merkezler de Yaşlı Kulüpleri gibi gündüzlü hizmet vermektedirler.

2.5.1.4. Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Hizmetleri

Gerek kaza gerekse de başka nedenlerden dolayı kendi ihtiyaçlarını kendisi göremez hale gelen yaşlılara uygun ortamlarda verilen rehabilitasyon hizmetidir. Bu hizmetle, yaşlı bireyin yaşamını idame edebilecek düzeye gelmesi amaçlanmaktadır.

2.5.1.5. Kurum Bakımı

Yaşlı bireyin gündüz ve gece barınabileceği şekilde oluşturulmuş yatılı bakım kuruluşlarıdır. Bu merkezlerdeki yaşlılara barınma, beslenme, sağlık, temizlik, sosyal ve psikolojik destek hizmetleri verilmektedir.

İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Kurumu'nun yaptığı bir araştırmaya göre yaşlılar, kurumsal bakım olarak da adlandırılan huzurevlerini seçme nedenlerini şu şekilde sıralamışlardır.

- a) % 56'sı yalnızlıktan
- b) % 15'i çocuklarının olmadığından
- c) % 13'ü ekonomik durumundan
- d) % 12'si kimseye yük olmamak için
- e) % 4'ü ise huzur bulmak için

Ayrıca bu araştırmaya göre huzurevlerine başvuru yapanların % 64'ü aileleri tarafından istenmediğini düşünmektedir ve % 85'inin de çocuğu mevcuttur (Sevil, 2005: 139-157).

Günümüzdeki kurumsal bakım hizmetleri kamuya, özel sektöre, azınlıklara, dernek ve vakıflara ait toplam 307 huzurevinde, 24.660 kapasite ile yapılmaktadır (Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2014). Ayrıca bu kapsamda Sultan II. Abdülhamit Han tarafından 1895 yılında yaşlı, kimsesiz ve düşkünlere hizmet vermek amacıyla oluşturulan Darülaceze Müessesesi (Düşkünler Evi), Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde kurulan en son bakım yurdu olma özeliğini de taşımaktadır (Seyyar, 2004: 30).

2.5.2. Darülaceze

Arapça "acz" kökünden gelen "aceze" sözcüğü, bir objenin en son halini ifade etmektedir. Bu sözcüğün çoğulu "a'caz" ve "avacaz"dır. Halk arasında yanlış kullanımla "aceze" halini almış olan bu kelime aciz, kuvvetsiz, kendi işini kendisi göremeyen, düşkün manalarına gelmektedir. "Dar" sözcüğü ise ev, yuva anlamında

kullanılmaktadır. “Dar” ve “aceze” sözcükleri Arapça isim tamlaması ile birlikte “düşkünler evi” yani Darülaceze halini almıştır.

93 Harbi olarak da bilinen Osmanlı Rus savaşından yenilgi ile ayrılan Osmanlı İmparatorluğu, Rumeli’deki topraklarının bir kısmını kaybetmiş ve o topraklarda yaşayan 400 bine yakın kişi İstanbul’a göç etmiştir. Bu göçle sokaklardaki, dilenciler, hastalar ve kimsesizler artmış dolayısıyla İstanbul’da sosyal hayat bozulmuştur. Bu durumu gören Sultan II. Abdülhamit Han, 30 Mart 1890 tarihinde Okmeydanı’nda Darülaceze’nin kurulum çalışmalarına başlamıştır. 10 Kasım 1892 tarihinde temelleri atılan Darülaceze Müessesesi’nin resmi açılışı, Sultan II. Abdülhamit Hanın doğum günü olarak kutlanan 31 Ocak 1896 tarihinde yapılmıştır (Yıldırım, 1996: V-1).

Darülaceze, dilenciliği bitirmek, hastalara, yoksullara, sakatlara ve güçsüzlere barınma ve bakım desteği vermek amacıyla kurulmuştur. Kurum yalnızca yaşlı bireylere hizmet vermemiş, kimsesiz çocuklara da bakım ve eğitim desteği vermiştir. Bu durum Darülaceze’nin geniş kapsamlı bir “sosyal hizmet kurumu” olduğunun göstergesidir (Sevil, 2005: 151).

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na bağlı olan ve Okmeydanı’nda bulunan Darülaceze Başkanlığı dil, din, ırk, cinsiyet ve sınıf ayrımı gözetmeksizin hizmet vermeye devam etmektedir (Darülaceze Başkanlığı, 2014)

2.5.3. İstanbul Darülaceze Müdürlüğü

1998 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından Ataşehir / Kayışdağı’nda açılan İstanbul Darülaceze Müdürlüğü, 42 bin metrekaresi kapalı olmak üzere toplam 151 bin metrekare alan üzerine kurulmuştur. 1000 kişi kapasitesi ile alanında Türkiye’nin en büyük bakım ve huzurevi olma özelliğini taşımaktadır. Kurumda 10 adet yaşam sitesinde zihinsel engelliler, bedensel engelliler, öz bakımını yapabilen veya yapamayanlar, yatağa bağımlı olanlar ile Demanslı ve Alzheimer tanılı sakinler kalmaktadır.

Kurum bünyesindeki sakinlerin bakım ve koruyucu sağlık hizmetleri de ihtiyaca göre yürütülmektedir. “Bası yarası, kontraktür ve konstipasyon önleme programı, mobilizasyon, troid tarama ve aktif yaşlanma programları” ile sakinlerin daha sağlıklı yaşlanmalarına destek olunmaktadır.

Ayrıca sağlık hizmetlerinin yanı sıra sakinlerin, sosyal ihtiyaçları da göz önünde bulundurulmakta, huzurevinde kalan sakinler için “Sosyal Hayata

Adaptasyon Projesi” yürütülmektedir. Proje kapsamında sakinler için, tiyatro, sinema, konser, doğum günü, yemek ikramı, şehir içi ve şehir dışı kültür gezileri, piknik, tatil vb. organizasyonlar düzenlenmektedir. Aynı zamanda, ahşap boyama, örgü, takı tasarım, müzik gibi kurslarla da sakinlerin boş zamanlarını değerlendirmeleri ve rehabilite olmaları sağlanmaktadır.

Geniş bir alana sahip olan kurumda sakinler için, Sosyal Aktivite Merkezi, Spor Salonu, Çok Amaçlı Kompleks, Doğal Dinlenme Alanları, Hobi ve Hayvanat Bahçesi oluşturulmuştur. Aynı zamanda kurumda yaşlı bireylerin manevi ihtiyaçları doğrultusunda ibadetlerini yapabilecekleri “Midraş”, “Şapel” ve “Cami” de mevcuttur.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi İstanbul Darülaceze Müdürlüğü’ne başvuru yapacak kişilerde ise aşağıdaki şartlar aranmaktadır.

1. İstanbul il sınırları içerisinde yaşıyor olmak,
2. Bayanlarda 55 yaş, baylarda ise 60 yaş ve üzeri yaşlarda olmak,
3. Kanunen bakmakla yükümlü kimsesi bulunmamak,
4. Ekonomik ve sosyal yönden yoksun olmak,
5. Bulaşıcı hastalığı, akıl hastalığı ve zekâ geriliği bulunmamak,
6. Uyuşturucu madde veya alkol bağımlısı olmamak

Ayrıca Darülaceze Müdürlüğü’ne bağlı hizmet veren dış birimler de mevcuttur. Bunları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz.

Sanatçı Yaşam Evi: Akademisyenler, fikir adamları, spor adamları, sanatçılar kısacası toplum yararına hizmet vermiş, ihtiyaç sahibi kişilerin kaldığı birimdir.

Dr. Beşir Akınal Huzurevi: Öz bakımını yapabilen, zihinsel ve fiziksel hiçbir engeli bulunmayan sakinlerin, ücret karşılığında kaldığı birimdir.

Yaşam Evleri: Darülaceze’de kalma şartlarına sahip kişilerin, alıştıkları sosyal ortamlarından koparılmadan, yaşamlarını sürdürebilmeleri için oluşturulmuş ve tüm ihtiyaçlarını Darülaceze Müdürlüğü’nün karşıladığı evlerdir.

İGEM: İstanbul Gençlik Eğitim ve Rehberlik Merkezi, 7-18 yaş arasındaki çocukları, sokağın risklerinden korumak amacıyla kurulmuştur. Gündüzlü hizmet veren merkezde, çocuklara rehberlik, danışmanlık ve eğitim alanlarında hizmetler verilmektedir.

İSMEM: İstanbul Gençlik Rehabilitasyon ve Meslek Edindirme Merkezi, İstanbul'da sokakta yaşayan ve sokağa düşme riski bulunan 14-21 yaş arasındaki gençlere hizmet vermektedir. Yatılı hizmet veren merkezde, gençlere meslek kursları haricinde okul eğitimlerini tamamlamaları konusunda da destek verilmektedir (İstanbul Büyükşehir Belediyesi [İBB], 2014).

3. İNSAN VE MÜZİK İLİŞKİSİ

İnsanoğlu var olduğu günden beri doğasında var olan estetik hissi ile sürekli gúzele karşı ilgi duymuştur. Bu ilgi neticesinde de sanatkârlar tarafından çeşitli sanat dallarında eserler meydana getirilmiştir (Ateş, 1999: 14). Bu sanat dallarından birini teşkil eden müziği, insanlar hayatlarına canlılık ve neşe katmak ve böylece ruhsal yönden rahatlamak maksadıyla kullanmışlardır (Altınölçek, 2013: 5). Selanik, (1996:2) müziği “seslerle düşünme, sesler aracılığı ile yaşamı duyumsama ve geliştirme yolunda insan gerçeğinin, bütün ilişkiler içinde, araştırılması ve aktarılması sanatı” şeklinde tanımlamış ve böylelikle insan yaşamında müziğin önemine vurgu yapmıştır.

Sosyal bir varlık olarak tanımlanan insanoğlu, dengeli ve sağlıklı bir yaşam sürebilmesi için, biyolojik ihtiyaçlarının yanında sosyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarını da gidermek mecburiyetindedir (Güner, 2007). Müziğin insan psikolojisine tesiri ile ilgili gerçekteştirilen çalışmalarda görölmüştür ki müzik; endişe, saldırganlık ve duygu durumu gibi pek çok değişken üzerinde etkilidir. Ayrıca gerek psikolojik ve fizyolojik sorunların çözümlünde gerekse insanın kendisini mutlu, huzurlu hissetmesinde müzik dinlemenin ve icra etmenin önemli bir işlevi vardır (Korkmaz, 2012). Ayrıca Yener’e göre beyin ile müzik, kuvvetli bir ilişki içerisindedir ve insanın duyduğu müziğe anında tepki vermesi de bu yüzdendir.

Uzmanların yaptığı bir araştırmaya göre; Türk müziğinin ve klasik batı müziğinin, insan beyni üzerinde pozitif bir etki bıraktığı ve beynin etkinliğini çoğalttığı saptanmıştır. Almanya’nın Friedrich Schiller Üniversitesi’nde yapılan araştırmalarda ise, amatör ve profesyonel düzeyde müzikle ilgilenen bireylerin diğer insanlara oranla daha büyük bir beyne sahip oldukları tespit edilmiştir. Aynı zamanda sistemli bir şekilde müzik aleti çalmanın insan beyni üzerindeki “görme, duyma, hareket etme ve koordinasyonla ilgili” kısımların büyümesine sebep olduğu görölmüştür (Yener, 2011).

İnsanlar üzerinde önemli bir etkiye sahip olan müzik, ruhsal yönden insanlarda; “neşe, coşkunluk, huzur, durgunluk, kabalık, huzursuzluk, incelik, hiddet, çılgınlık, isyan” gibi tutum ve davranışlara sebep olabilmektedir. Ayrıca Altınölçek, sözlü müziğin sözsüz müziğe oranla insanlar üzerinde daha çok etkili olduğunu ifade ederek, müzik eserindeki güftelerin insanın geçmişini hatırlatmasının yanında, yaşanmakta olan ve gelecekte yaşanacak olan hadiseleri de anımsatabileceğine vurgu yapmaktadır.

Sosyal açıdan bakıldığında da müzik; kültürel alışverişin sağlanmasında, insanların birlik ve beraberlik içerisinde kardeşçe yaşama duygusunun oluşmasında yararlı olmaktadır. Ayrıca toplumları etkileme gücüne sahip olan müzik; insanları milli ve manevi değerlere yaklaştırmaktadır. Teması sevgi olan her müzik, insanlar arasındaki bağlılığı, aşkı, şefkati artırmaktadır (Altınölçek, 2013: 6-15).

İnsanlık tarihinin gelişimine bakıldığında en ilkel toplumlardan başlamak kaydıyla müzik, din adamları tarafından insanları etkilemek, bir araya toplamak için aracı olmuştur. Ayrıca devlet adamları tarafından güzel sanatlar korunarak, sanata ve sanatçıya değer verilmiştir (Özalp, 2000: 15).

Türklerde devletin ileri gelenleri, musikiye verdikleri değer yanı sıra, onun insan ile ilişkisine de önem vermiş ve bu konuda araştırmalar yaptırmışlardır. Hangi makamın hangi zaman aralığında etkili olduğuna, makamların hastalıklar üzerindeki etkisine, farklı ırklara ve ten rengine sahip insanlara hangi makamların tesir ettiğine kadar birçok konuda çalışmalar yapılmıştır (Güvenç ?).

TÜMATA (Türk Mûsikîsini Araştırma ve Tanıtma Grubu) makamların ruha tesirlerini aşağıdaki gibi sıralamıştır.

1. Nihavend Makamı: Öğleden sonra ikinci vakti etkilidir. İnsana kuvvet ve barış duygusu verir.

2. Rast Makamı: Gece yarısı ve seher vakti etkili olan bu makam, insana neşe ve huzur verir.

3. Rehavi Makamı: Seher vakti ve ikinci ile yatsı arası etkilidir. İnsana sonsuzluk hissi verir.

4. Hüseyini Makamı: Sabah ile öğle vakti arası etkili olan bu makam, insana güven, barış ve kararlılık duygusu verir.

5. Hicaz Makamı: Yatsıdan sabaha kadar olan zaman diliminde etkisi fazladır. İnsana alçak gönüllülük hissi verir.

6. Acemaşiran Makamı: Fecirden kuşluk vaktine kadar etkili olan bu makam, insana ilham duygusu verir.

7. Uşşak Makamı: Gün batımında ve Perşembe günleri etkilidir. Ayrıca insana kahramanlık, sevinç, kuvvet ve gülme hissi verir.

8. Segah Makamı: Kuşluk ile ikindi vakti arasında etkilidir. İnsanda gizemli duygular oluşturur.

9. Saba Makamı: Seher vaktinde etkilidir. İnsana rahatlık, cesaret ve kuvvet verir.

10. Buselik Makamı: Nihavend makamı ile benzerlik gösterir.

11. İsfahan Makamı: İkinci ile yatsı arası etkili olan bu makam, insana zihin açıklığı, hareket kabiliyeti ve güven hissi verir.

12. Neva Makamı: Gece ve kuşluktan ikindiye kadar olan zaman diliminde etkilidir. İnsana ferahlık, kahramanlık ve kuvvet duyguları verir.

13. Irak Makamı: Kuşluk ve ikinci saatlerinde etkilidir. Lezzet hissi verir düşünme, anlama konularında etkilidir ve aynı zamanda da korku gidericidir.

14. Büzürk Makamı: Fecirden kuşluk vaktine kadar olan zamanda etkilidir. Vesvese ve korkuyu giderir, zihni temizler.

15. Zirefkend Makamı: Uyku vakti etkili olan bu makam, insanın neşesini artırır ve yoğun bir duygu verir.

16. Zengüle Makamı: Güneş battıktan sonra etkilidir. İnsana masal duygusu ve uyku verir (Türk Mûsikisini Araştırma ve Tanıtma Grubu [TÜMATA], 2014).

Türklerde Selçuklulardan itibaren musiki ile tedavi çalışmaları kurumsallaşmış ve bu alanda hastaneler kurulmuştur. Bunlardan ilki 900 sene önce Şam'da Selçuklu Sultanlarından Nureddin Zengi tarafından yaptırılan Nureddin Hastanesi'dir. Daha sonra Fatih Darüşşifası, Edirne Darüşşifası, Kayseri, Bursa, Sivas, Amasya ve Manisa'da kurulan şifahanelerle musiki ile tedavi yapılmaya devam edilmiştir (Güvenç ?).

Batıda da II. Dünya Savaşı sonrası kullanılan musiki ile tedavinin olumlu sonuçlar vermesi üzerine, bu alanda hizmet verecek kurumlar oluşturulmuş, uzmanlar yetiştirilmiştir (Güner, 2007).

3.1. Müziğin Yaşlılar Üzerindeki Etkisi

İnsan yaşamının her evresinde, müziğin olumlu etkilerini görmek mümkündür. Özellikle müziğin yaşlılar üzerindeki olumlu tesiri, bu alanda yapılan çalışmalara da hız kazandırmıştır. Araştırmalar neticesinde insan beyni tarafından salgılanan ve endorfin adı verilen hormonun, stres ve ağrıları hafiflettiği, yaşlanmayı da yavaşlattığı görülmüştür. Yapılan bir araştırmaya göre 60 hastaya bir hafta boyunca günde bir saat müzik dinletilmiş ve bu çalışma sonucunda da hastaların kronik ağrılarında % 21 oranında azalma tespit edilmiştir.

Müziğin sistemli yapısı hastaların terapi esnasında beyin jimnastiği yapmalarına ve kendilerini daha zinde hissetmelerine sebep olmaktadır. Konuşma problemi yaşayan kişilerin şarkı söylemeleri neticesinde dudak kasları daha çok hareket etmekte ve bu durum tedavilerine yardımcı olmaktadır. Ayrıca müzik eşliğinde yapılan fiziksel hareketlerin stres ve duygusal sorun yaşayan yaşlılarda sinirlilik ve gerginlik halini hafiflettiği görülmektedir.

Müziğin yaşlılar üzerinde bıraktığı olumlu etkilerin artmasıyla, yaşlı alanında hizmet veren müzik kuruluşlarının sayısında da çoğalma görülmektedir. Yaşlı sektöründe hizmet veren bakımevleri, huzurevleri veya hastaneler bu alandaki boşluğu doldurmak için uzman müzisyenlerden destek almaktadırlar. Amerika’da haftanın belli günlerinde bakımevlerinde kalan sakinler için müzik dinletileri yapılmakta yaşlılar beraberce şarkı söylemektedirler. Ayrıca sağlık açısından herhangi bir engeli bulunmayan yaşlılar için dans seansları düzenlenmekte, böylece yaşlıların hem beden hem de ruhen rahatlamaları sağlanmaktadır.

Ayrıca müziğin insanlar üzerindeki olumlu etkisi, son yıllarda Amerika’da yaşayan insanların müziğe olan ilgilerini de artırmış, yaşlılara yönelik yayınlanan müzik metotlarında artış olmuştur (Yener, 2011).

3.2. Müziksel Algılama

İnsan kulağı saniyede 20 ile 20.000 periyot arasındaki sesleri işitebilmekte ve bu ses titreşimleri, kulaktan sinir yolu vasıtasıyla beyne ulaştırılmaktadır. Bu doğal eylemin sonunda ise algılama oluşmaktadır.

Algılama, “çevreden gelen uyarıların toplanma, organize edilme, anlaşılma, değerlendirilme sürecidir” (Altınöçek, 2013: 12-13).

Daha bilimsel bir açıklamayla “insan beyni, çevreden gelen bilgiyi reseptör adı verilen özelleşmiş yapılar aracılığı ile alır, elektriksel enerjiye dönüştürerek sinir

hücrelerinden oluşan nöronal devrelerde işler ve buna uygun bir yanıt oluşturur” (Öztürk, Erseven ve Atik, 2009: 71).

“Müziksel algılama, müziksel duyuların yani ses frekanslarının beyin tarafından işlenip yorumlanması sonucunda anlamlı hale getirilmesidir”. Bu süreç; “ses kalıpları, ses kalıplarını seçme, ses frekanslarını gruplama ve yorumlama” olmak üzere dört aşamada meydana gelmektedir. İnsanların değişen müzik beklentileri, müzik algılarında da değişime sebep olmakta ve böylece müziksel algı türleri oluşmaktadır. Bu türler ise “beste yapmada algılama, sanatsal yorumdaki algılama, duymanın algılanması” olmak üzere üç adettir (Sazak, 2008).

4. TÜRK MUSİKİSİNİN GELİŞİMİ

4.1. Musiki Kavramı

Musiki kavramının tarihi, insanoğlunun yeryüzünde var olduğu döneme kadar uzanmaktadır (Özcan, 2012:215). Abdülkadir Meragi “Cami’ül Elhan” isimli dünyaca ünlü eserinde musikinin kökenini ilk insan Hz. Adem’in yaratılışına kadar götürmektedir. Meragi, Hz. Adem’in şüphesiz bir sese sahip olduğuna ve nabzının da düzgün attığına işaret ederek, musikinin iki unsuru olan ses ve ritmin Hz. Adem’de de bulunduğu dikkat çekmiştir. Hz. Adem’in sahip olduğu güzel sesiyle nabzının atışına uygun bir ritimle Allah’ın ismini zikrederken çeşitli ezgilerin meydana gelebileceğini, dolayısıyla bu ikili nağmelerin musikiyi meydana getirebileceğini dile getirmiştir (Sayan, 2003:11). Bazı bilim adamları en ilkel toplumların konuşmayı öğrenmeden önce anlayabilmek için birtakım ritmik sesler çıkardıklarını ve daha sonraları da bu ritme eşlik eden bazı basit seslerle de birbirleriyle iletişim kurduklarını ileri sürmüşlerdir (Özcan, 2012:215). Ayrıca dini törenlerde yapılan bir takım hareketlerle raks (dans) ortaya çıkmış, böylece ritim, musiki ve raks dini ayinlerin vazgeçilmez üç ana unsuru haline gelmiştir. Bütün toplumlar üzerinde etkili olan bu üç unsur sanat olgusunun ilk tohumlarını oluşturmuştur (Özkan, 2000: 17).

Dans ve musikinin tüm sanat dallarının atası olduğu kabul edilmekle beraber, musikinin geçmişi hakkında bilinenler oldukça azdır. Topraktan, mermerden veya madenden yapılan eşyalar üzerine resmedilen telli, üflemeli ve vurmali çalgı aletleri bizlere musiki ile ilgili önemli ipuçları vermektedir ancak bu bilgiler ışığında musiki ile ilgili belli başlı kanıtlara ulaşmamız güçtür. Hintlilerin gelenekleri, Çinlilerin hükümleri, kutsal sayılan bazı kitaplar, destanlar ve efsaneler müziğin gücü ile ilgili bizleri bilgilendirmekte ancak musikinin tınısı hakkında herhangi bir bilgi vermemektedir (Selanik, 1996; 5).

Musiki kelimesinin nereden geldiği ile ilgili çeşitli görüşler ortaya atılmıştır. Bu görüşlerden en çok kabul göreni ise Latince olan “musica” dan geldiğidir. Musica’nın ise eski Yunanca’daki “mousiké” den (moussa) geldiği kabul edilmiştir ve kökü de müz (muse) sözcüğüdür. “Müz” ise Yunan mitolojisine göre Tanrı Jüpiter ve Tanrıça Mnemosyne’nin dünyaya gelen dokuz kızına verdiği isimdir. Ayrıca “müz”ler bilimin ve güzel sanatların tanrıçası olarak görülmekteydi (Özcan, 2012: 215).

Tarihi boyunca musiki kavramı için farklı tanımlar yapılmıştır. Ünlü düşünür Pisagor musikiyi “birbirine benzemeyen çeşitli seslerden meydana gelen icra” olarak tarif ederken, filozof ve tıp bilgini İbn Sîna ise musikiyi “birbirine uyumlu olup olmadığı yönünden sesleri ve bu sesler arasındaki zaman sürelerini araştıran matematiksel bir ilim” olarak açıklamıştır (Özcan, 2012:215). Abdülkâdir-i Merâgî’ye göre ise musiki; “îkâ devirlerinden biriyle tertip edilip kulağa yumuşak gelen nağmelerin bir araya getirilmesi” dir. Dimitrie Cantemir (Kantemiroğlu) musikiyi, “çıkardığımız seslerin ölçülü bir zamanda bir usulün düzenine uyarak hareket edip belirli bir yerde karar kılıp durması ve işitme gücümüze zevk vermesi” diye tarif etmektedir (Özcan ve Çetinkaya, 2006).

Ayrıca düşünür ve yazar Jean-Jacques Rousseau musikiyi “sesleri kulağa hoş gelebilecek şekilde düzenleme sanatı” olarak tanımlamaktadır. Filozof Emmanuel Kant’a göre ise musiki “sesler aracılığı ile birbirini takip eden güzel hisleri ifade etme sanatı” dır (Özcan, 2012:215-216). Bu tanımlardan da hareketle musiki, “bir duygu, bir düşünce ve fikri veya doğal bir olayı anlatmak gayesiyle, ölçülü ve âhenkli seslerin belli bir sanat anlayışı içerisinde, ritimli veya ritimsiz olarak estetik bir şekilde bir araya getirilme sanatıdır” (Özkan, 2000: 29). Özalp (2000 a: 14) göre ise musiki, “uzay ve maddeyi zamana ve tasavvura (tasarıma) çeviren, gerçekleri bir hayal âleminin rüyaları şekline sokan, çok yönlü bir sanat dalıdır”. Songar (1986:6) için ise musiki, “estetik ifade ihtiyacından doğar, kültür temeline istinad eder, din ile yakından ilgilidir, bir ruhi tatmin vasıtasıdır, heyecanla duyguları ifade eder ve topluluk içinde, gruplarda daha kolay gelişir”. Ateş, (1999: 16) musikinin temel öğelerinin ses ve ölçü olduğunu, ölçü vasıtası ile sesin çekici ve güzel bir hal aldığına vurgu yapmaktadır. Nasıl ki bir usta taşları ustalıkla dizerek mimari eserler meydana getiriyorsa, sanatkârın mahareti ile kelimeler nasıl bir edebi esere dönüşüyorsa işte seslerin düzenli bir şekilde dizilmesi sonucu da sesler arasındaki ahenk musikiyi oluşturur.

Sayan (2003: 10) ise musikiyi “milli duygularımızı yine milli ses ve ritimlerle anlatma sanatıdır” şeklinde tanımlayarak musikinin evrenselliğinden ziyade musiki ile ilgili daha çok milliyetçi bir tanım ortaya koymaktadır. Bir başka zaviyeden Niyazi Sayın; musikiyi çok sade ve bir o kadar da derin mana taşıyan bir tanımla “iki perde arasındaki manevi münasebet” olarak tanımlamaktadır (Tan, 2011).

Bilim adamları, düşünürler, sanatçılar kısacası toplumun ileri gelenleri musikinin önemini vurgulayan yorumlar yapmışlardır. Bunlardan Mevlânâ Celâleddin Rumi ve Alman bestekâr Ludwig van Beethoven musikiye farklı bir yaklaşımda bulunmuşlar ve musikinin manevi yönünü ön plana çıkarmışlardır. Mevlânâ’ya göre musiki, “Allah âşıkları için ruhun gıdasıdır. Zira musikide gerçek sevgiliye (Allah) kavuşma ümidi vardır” derken; Beethoven ise ”musiki insanı Allah’a en fazla yaklaştıran şeydir ve bütün bilgilerin, bütün felsefelerin üstündedir” sözüyle musikinin öneminden bahsetmektedir.

IX. yüzyıldan itibaren İslâm kültürüne el-mûsîka / el-mûsîkî olarak giren kelime, Cumhuriyet dönemine kadar “mûsîkî” şeklinde telaffuz edilmiş, Cumhuriyetin ilanından sonra ise “müzik” olarak kullanılmaya başlanmıştır. (Özcan, 2012: 215-216).

4.2. Oluşumundan Günümüze Kadar Türk Musikisi

Türk musikisinin tarihi Türk tarihi kadar eskiye dayanmaktadır. Bir kısım müzikolog ve tarihçiler Türk musikisinin tarihinin en az 6000 yıldan beri devam ettiği üzerinde durmaktadırlar. Sovyet ilim adamlarından olan Rudenko ve Griaznov, Altayların Pazırık ve Başadar vadilerinde yaptıkları araştırmalarda çok eski dönemlere ait Türk musikisi aleti olan “ceng”e ve kilim parçalarına ulaşmışlardır. Yapılan inceleme sonucunda bölgede yaşamını sürdüren insanların, M.Ö.1700’lü yıllarda yaşayan Türkler ve proto- Türkler olduğu anlaşılmıştır (Güvenç, ?: 7). Mezopotamya’da yapılan kazılarda elde edilen arkeolojik belgelerde ise bazı ritim sazları ve davula benzer kabartma resimler bulunmuştur. Kişisel eşyaları ile birlikte gömülen kraliçe mezarlarının birinde “Arp” sazına rastlanmış ve İngiliz arkeolog Leonard tarafından restore edilerek sergilenmiştir. İlk nota yazımının Sümerler döneminde çivi yazısını andıran işaretler kullanılarak yazıldığı ve bazı ilahilerin de notaya alındığı ortaya çıkmıştır (Özalp, 2000 a: 286).

Türklerin eski inançları doğrultusunda yapılan “toy” veya “yuğ” adlı dini törenlerde dini içerikli müziğe yer verdikleri, ayrıca Çin Seddi’ni aşan süvarileri

cesaretlendirmek amacıyla davula benzer çalgı aleti kullandıkları bilinmektedir. Eski Türk toplumunda halk üzerinde etkiye sahip ve şairlik, hekimlik, rakkaslık, musikişinaslık gibi farklı alanlarda meziyetleri bulunan kişiler mevcuttu. Bunlar düzenledikleri törenlerde “pipa” ve “kopuz” eşliğinde şiirler okuyup doğaçlama musiki icra ederler, “yada” adında bir taşla yağmur yağdırırlar, cinlerle ve ruhlarla iletişim kurarlar, mabutlarına kurban verme ve ölüleri anma merasimlerini yönetirlerdi (Özkan, 2000: 17).

Eski Türklerin dini törenlerinde “sığır”, “şeylan” ve “yuğ” adında üç büyük ayin bulunmaktaydı.

Sığır: Eski Türkler avcılığa ayrı bir önem vermişlerdir. Gerek ekonomik gerekse sosyal hayatlarını avcılıkla idame ettiren Türk boyları, aynı zamanda avcılık yaparak savaşma becerilerini de geliştirmişlerdir. Bu durum Türklerin av dönemlerini özel olarak kutlamalarına vesile olmuş, düzenledikleri av törenlerine de “sığır” adını vermişlerdir. Türklerin “sığır” törenleri avcılıkla sınırlı kalmamış, ozanlar, baksılar avın bereketli ve kutlu olması için törenlerde şiirler okumuşlar, av sahnelerini ve kahramanlıkları tasvir eden destanlar anlatmışlardır.

Şeylan: Oğuz Türklerinin kurban merasimlerine verilen addır. Şölen adı da verilen bu tören dini mahiyetten ziyade daha çok sosyal içeriklidir. Ozanlar ve baksılar düzenlenen törenlerde kopuz adındaki müzik aletleriyle şiirler okuyup, atalarıyla ilgili kahramanlık hikâyeleri anlatmışlardır.

Yuğ: Eski Türk toplumlarında kişinin ölümünden sonra düzenlenen merasimlere verilen addır. Bu törenlerde din adamlığı veya şairlik vasfı olan kişiler, ölenin ruhunun rahatlaması ve gideceği yere rahat ulaşması için kopuz eşliğinde şiirler okumuşlardır (Kültürel Bellek, 2014).

Zamanla değişen din algısı toplumun daha gelişmiş dinleri benimsemesine neden olmuş ve bu törenleri düzenleyen ozanların görevleri de değişmiştir. Dini törenlerin temelini teşkil eden raks, şiir ve müzik artık sanat için yapılmaya başlamıştır.

Türkler, musiki aleti eşliğinde icra ettikleri terennümlere “gök”, sesle okuduklarına ise “ır” veya “dule” isimlerini vermişlerdir. “Gök”lerin sayısı yılın gün sayısı olan 366 adetti ve her gün bir “gök”, Hakan’ın huzurunda terennüm edilirdi. Ancak bu “gök”lerden en çok dokuzunun terennümü alışla gelmiştir. Ayrıca Türk ve Moğollarda da bu dokuz adet “gök” kutsal sayılmıştır. Eski Türk hakanları ordugâhlarında dokuz adet “gök”ü her gün çalmışlardır. Daha sonraları bu gelenek

Cengizîler, Timurlular, Selçuklular ve Harezmiler tarafından da uygulanmıştır. Bu durum bu devletlerin hepsinde askeri mızıkânın var olduğunun da göstergesidir. Ayrıca gök'ler daha çok kahramanlık duygularını artıran uşşak ve buselik makamlarında bestelenmiştir (Özkan, 2000: 17-18).

Musiki nazariyatının gelişimine katkı sağlamış ve kendilerinden sonra bu alanda yapılan çalışmalara yol göstermiş olan Kindî, Fârâbî, İbn Sînâ ve Safiyyüddîn'in musiki üzerine yapmış oldukları çalışmalar kısaca şunlardır.

Kindî: Asıl adı Ebû Yûsuf Ya'kûb b. İshâk b. olan ve Basra'da doğan Kindî, müzik ile ilgili eser yazan ilk İslam filozofudur (Özcan, 2012:218). Kindî 801 ?-865 veya 873 yılları arasında yaşamış, felsefe, matematik, astronomi, tıp ve politika gibi alanlarda çalışmalar yapmış ve on yedi eser kaleme almıştır (Özalp, 2000a: 215). Eserleri ile ilgili kesin bilgiye ulaşamamakla birlikte, eserlerini tasnif eden İbnü'n-Nedîm yedi adet, İbnü'l-Kıftî altı adet, İbn Ebû Usaybia ise sekiz adet risalesinin olduğundan bahsetmektedir. Bu eserlerden günümüze ulaşanlar ise “*Risâle fî Hubr-i Şînâati't-Te'lîf, Kitâbü'l-Musavvitâti'l-Veteriyye min Zâti'l-Veteri'l-Vâhidi ilâ Zâti'l-Aşrati'l-Evtâr, Risâle fî Eczâi Hubriyye fî'l-Mûsîka ve Risâle fî'l-Luhûn ve'n-Nağam*”dır (Turabi, 2002).

Ayrıca, Kindî, Aristoksenes, Öklides, Batlamyus ve Nikomahus gibi eski musiki dehalarının eserlerini Arapçaya çevirmiş ve bunların deneyimlerinden de faydalanmıştır (Özalp, 2000 a: 215).

Fârâbî: Asıl adı Ebû Nasr Muhammed bin Muhammed bin Turhan bin Uzluğ olan Farabi, 870 yılında Türkistan'ın Farab şehrinde doğmuştur. Kendisi ile ilgili kaynakların, ölümünden 150-200 yıl sonra yazılmış olması hayatı ile ilgili sağlam ve detaylı bilgiye ulaşılmasını zorlaştırmıştır. Filozof, bilgin ve sanatkâr olan Farabi Aristo'nun bütün eserlerini incelediği ve açıkladığı için Üstad-ı Sani, Muallim-i Farabî gibi sıfatlarla anılmıştır (Özalp, 2000 a: 304). Musiki nazariyatını Aristo, Themistius, Eudides gibi musiki alimlerinin eserlerini Arapçaya tercüme ederek öğrenmiştir. Ayrıca el Kindî'nin musiki üzerine yazdığı risalelerden de haberdardı. İyi bir matematikçi ve fizikçi olan Farabi, Yunanlıların eksik olan nazari bilgilerini de tamamlamıştır. Musiki ilmi ile Yunanlıları geride bırakması Farabi'ye bu alanda önemli bir yer kazandırmıştır. Musikiye dair yazmış olduğu eserler ise “*el-Mûsîka'l-kebîr, Kitâbu İhsâi'l-îkâ'ât ve Kitâbü'l-îkâ'ât*”dır (Jebrini, 1995).

İbn Sînâ: 980 yılında Buhara yakınlarındaki Afşane'de doğan İbn Sina, 1037 yılında Hemedan'da vefat etmiştir. Hayatı boyunca yüz elliden fazla eser yazmıştır.

Farabi'nin ölümünden otuz yıl sonra doğan İbn Sina, Türk musikisi tarihinde ikinci büyük ilim adamıdır. Doğu kaynaklarında İbn Sina, Ebûl Ali Sina, Ebû Ali Hüseyin bin Abdullah bin Sina, Ebûl Hüseyin Sina, Şeyhe'r-Reis gibi isimlerle bilinmektedir. Tıp, tasavvuf, metafizik, akıl, bilgi, ruhbilim, cebir, mantık, geometri ve musiki gibi alanlarda çalışmalar yapmıştır (Özalp, 2000 a: 308-311). İbn Sina musikideki ilmi ile de her dönemde ilgi odağı olmuş ve eserleri asırlar boyunca musiki nazariyatçılarına kaynak oluşturmuştur (Turabi, 1999).

İbn Sina musikiyi riyazi, yani aritmetik, geometri, cebir vb. gibi ilimlerden saymıştır (Süreksan, 1972: 3). İbn Sina, musiki üzerine yazdığı eserlerinden olan “*Kitabü’ş-Şifâ*”da “Riyazi” ilimler bölümünün on ikinci faslına “*Cevami’l-İlmi’il-Mûsiki*” adı ile musikiye ayırmıştır. Musiki ilmini ikiye ayırarak inceleyen İbn Sinâ, birinci bölümde nağmelerin uyum ve uyumsuzluğu üzerinde durmuştur. İkinci bölümde ise, usüller ve usüllerin nağmelerle ilişkisini, seslerin tizliği ile pestliğini Farabi'nin görüşlerini de belirterek açıklamıştır. Ayrıca “*Kitabü’n-Necât*” ve “*Dânişnâme*” adlı eserlerinde de musiki ile ilgili bölümlere yer vermiştir (Özalp, 2000 a: 311-312).

Safiyüddin Abdülmü'min Urmevî: Safiyüddîn Abdülmü'min b. Yûsuf b. Fâhir el-Urmevî adıyla da anılan Urmevi, 1216 yılında bu günkü İran'ın Rızâiye şehri olan Urmiye'de doğmuştur. Aklî ilimler, tarih, edebiyat, ilm-i nücûm, hat ve fıkıh konularında bilgi sahibi olmuştur. Safiyüddin, yazmış olduğu bir mushafın halife tarafından beğenilmesi üzerine saray kütüphanesinde müstensih (el yazması kitapları tekrar el yazısı ile yazan kişi) olarak görevlendirilmiştir. Musikinin nazariyatı ve icrası konusunda devrinin en büyük âlimi olmuştur. Mala çok önem vermeyen ve sonunda maddi sıkıntılar çeken Urmevi, 300 dinarlık borç nedeniyle Bağdat'ta hapse girmiş ve 1294 tarihinde hapiste vefat etmiştir (Uygun, 2008).

Çaldığı bir çok musiki aleti ile Farabi'ye benzetilen Safiyüddin, musikinin pratik yönleriyle ilgilenmiş, tonal sistemde yenilikler ortaya koymuş ve makamların insanlar üzerinde bıraktığı tesirlerle ilgilenmiş önemli bir ses fiziği ustasıdır. Yüz otuz kadar bestesinin olduğundan bahsedilse de sadece bir tanesi günümüze kadar ulaşabilmiştir. Safiyüddin Abdülmü'min Urmevî'nin musiki ile ilgili yazdığı eserler ise “*Risâletü’ş Şerefiyya fi’n-Nisabü’t-Telîfiye, Kitâbü’l-Edvâr ve Fi’l-Ulûmi’l Arûz ve’l- Bedî*”dir (Özalp, 2000 a: 315-316).

Farâbî, İbn-i Sina, Safiyüddin gibi bilgin ve musiki kuramcıları tarafından ortaya konulan musiki çalışmaları, daha sonraki dönemlerde nazariyatçı ve

bestekârlar tarafından form, ritim, melodi ve teorik yapı olarak daha da ileriye taşınmıştır (Çakar, 1996: 13).

Kendisinden önce yaşayan musikişinasların eserlerinden faydalanmış ve kendi eserlerini yazmış olan Merâgalı Hoca Abdulkadir, XIV. ve XV. yüzyıllar arasında bir köprü vazifesi görmüştür (Özalp, 2000 a: 298). XV. yüzyılda II. Murad ve Fatih Sultan Mehmed, ilim ve sanat adamlarına önem vermiş, özellikle Fatih Sultan Mehmed'in bu tutumu, Türk musikisi açısından yeni bir dönemin başlamasını ve İstanbul'un kültür ve sanat şehrine dönüşmesini sağlamıştır. Fakat fethin ilk dönemlerinde tüm ilim ve sanat adamlarının İstanbul'da olmasına rağmen Türk musikisi henüz kendi nazariyesini oluşturamamış, Asya kültürünün ürünlerinden faydalanmıştır (Çakır,2009: 34-35).

XV. yüzyıldan başlayarak XVI. yüzyılın sonlarına kadarki süreçte ise Türk musikisi adına önemli bir bilimsel yapıta rastlanmamıştır (Özalp, 2000 a: 299). Bu yüzyılın sonlarına doğru nazari ilimlerle ilgili eserler azalmış, beste ve icra çalışmaları hız kazanmıştır (Özcan, 2012:219).

Murabba beste, saz semaisi, marş ve peşrev gibi birçok formda eserler yapılmıştır. Bu dönemde Osmanlı musikisi yeni bir sürece girmiş ve kendi musiki kültürünü oluşturmaya başlamıştır (Çakır, 2009: 33-35). Halk musikisinde ise Pir Sultan Abdal ve Koroğlu, eserleri ile dönemin en önemli isimleri arasında yer almıştır.

XVII. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun duraklama devrini yaşamasına rağmen, IV. Murad, IV. Mehmed ve III. Ahmed musikiye ve sanatçıya değer vermiştir (Çakır,2009: 37). Musiki saraylarla sınırlı kalmamış, devlet adamlarının, varlıklı kişilerin konaklarına kadar ulaşmıştır. Yine bu dönemde musikiyi tedavide kullanmak amacıyla "Darüşşifa"lar kurulmuştur (Özalp, 2000 a: 356). Boğdan Prensi Kantemiroğlu'nun (Dimitrius Cantemir) yazdığı "edvâr" dönemin önemli gelişmeleri arasında sayılmıştır (Çakır, 2009: 41). II Ahmed'e ithafen yazdığı "*Kitâbu İlmi'-mûsiki alâvechi'l hurûfât*" adlı eseri ile yeni bir notalama sistemi önermiş, 350 civarında besteyi ise musiki repertuvarına kazandırmıştır (Özcan, 2012:219).

Ali Ufkî Bey ise Avrupa müziğinde kullanılan nota yazı sistemini, Türk musikisine uyarlamış, 1650 yılında yazmaya başladığı "*Mecmûa-i Saz ü Söz*" isimli kitabı ile 400'den fazla Türk musikisi eserini günümüze ulaştırmıştır (Uçan, 2000: 48). Ayrıca Enderun eğitiminin yanı sıra mehter musikisinde de gelişmeler yaşanmış, şiir ve türküleri ile Halk musikisinde önemli bir yere sahip olan

Karacaoğlan bu devrin en önemli ozanı olmuştur. XVII. yüzyılın sonlarına doğru geldiğinde zamanın en önemli ve en büyük bestekârı olan Buhûrîzade Mustafa Itri Efendi, dini formlardan olan tevşih, ilahi, na'at, salat-ı ümmiye, âyin ve tekbir gibi eserlerin yanı sıra kâr, semai, beste, türkû gibi din dışı formlarda da eserler vermiştir (Çakır,2009: 37-40).

XVIII. yüzyılın ilk on yılında olağanüstü yeteneği ile bestekâr Itri önemli bir yer tutmaya devam etmiştir. Onunla birlikte “klasik çağ” zirveye ulaşmıştır. Dini musiki alanında güzel gelişmeler olmuş, dindışı musikide eserler veren mûsikîşinaslar, dini musikide de şaheserler vermişlerdir. Bu dönemde divan edebiyatı şairleri İran edebiyatını örnek alarak eserler vermiş fakat bu durum musikide tam tersi olmuştur. Türk musikisi, İran ve Arap musikisini etkisi altına almıştır. Şairler, daha kolay anlaşılması için ”hece” ve “aruz” kalıplarını kullanarak eserler vermeye çalışmışlar, bu durum yeni bir musiki türü olan “aşık musikisi”ni ortaya çıkarmıştır (Özalp, 2000 a: 400).

XIX. yüzyıldaki gelişmelere bakacak olursak bu dönemde “klasik çağ” kapanmış, yeni sanat akımlarıyla “romantik edebiyat” doğmuştur. Itri ile başlayan Yahya Nazîm Çelebi ile devam eden “şarkı” formu Hacı Arif Bey ve Şevki Bey’le zirveye ulaşmıştır. Diğer sanat dallarında meydana gelen gerilemenin aksine III. Selim’in musikiye ve sanatçıya verdiği değer sayesinde musiki, ilerleyişini sürdürmüştür. Bu dönemde az da olsa sanatkârlar Batı’dan etkilenmişlerdir. Sultan Abdulmecid’in sarayda Batı müziğine yer vermesi, Dede Efendi gibi bir üstadı da üzmüştür. “Meşk sistemi” ve geleneksel beste yapma tekniğinin yavaş yavaş kaybolması ile notaya alınan eserlerin eski akıcılığı da kalmamıştır (Özcan, 2012:219).

1826 yılında Yeniçeri Ocağı’nın kaldırılmasıyla Mehterhane kapatılmış, yerini Müzika-i Hümayun almış ve böylece Batı müziği resmen Osmanlı musikisine girmiştir. Batı sistemi, musiki üstatları tarafından Osmanlı müziğine uyarlanmış ve bu sistem günümüzde kullanılan nota sisteminin öncüsü olmuştur (Çakır, 2009: 45-46). “Enderûnî” veya “enderûnlu” sıfatları yerini “mızıkalı” sıfatına bırakmış, ancak eski sistem eğitim ve öğretim devam etmiştir. Bu yüzyıldaki sanat anlayışındaki değişim sonucunda şarkı bestecisi sayısında artış olmuştur. III. Selim ve Sultan II. Mahmut gibi padişahların mevlevihânelere giderek âyin izlemeleri mevlevi âyinine olan ilgiyi artırmış, bu alanda pek çok eser bestelenmiştir. Dini formlardan olan “durak” ve “tevşih” gibi eserlerin bestelenmesi azalmış, daha çok

“şuğul” bestelenmiştir. Türk Halk Musikisi ve Türk Sanat Musikisi birbirinden etkilenmiş, Hammami-zâde İsmail Dede Efendi bile Anadolu ve Rumeli ağzına benzer besteler yapmıştır (Özalp, 2000: 486-489). Bu dönemde Ermeni kilisesi mugannîlerinden Hamparsum Limonciyan adlı kişi kendi adı ile anılan bir nota sistemi geliştirmiş ve bu sistem XIX. yüzyıl boyunca kullanılmıştır (Özcan, 2012:219). Hacı Arif Bey döneminde, klasik üsluptaki değişim ile eserler uhrevi alandan dünyevi zevklere hitap eder hale gelmiş, şarkı, köçekçe ve türkü formlarında eserler bestelenmiştir. Ayrıca Türk musikisi eserleri ile ilgili çok sesli çalışmalar denenmiştir. Halk musikisinde de Dadaloğlu ve Erzurumlu Emrah gibi isimler ozanlık geleneğini sürdürmüşlerdir.

XX. yüzyılda Türk musikisinin hem teorik açıdan yenilenmesi, hem de dönemin şartlarına göre daha anlaşılır hale getirilerek yeni bir sistemin oluşturulması için çalışmalar yapılmıştır. 1914 yılında Türk musikisi ve Batı müziği olmak üzere iki bölümden oluşan Darulbedayi kurulmuştur. Bu kuruluş, Osmanlı'nın ilk konservatuarı olma özelliğini de taşımaktadır. Darulbedayi savaş nedeniyle ekonomik sorunlar yaşamış ve yerini 1917 yılında hem tiyatro hem de musiki bölümlerinden oluşan Darulelhan'a bırakmıştır. 1927 yılında Türk beşlileri olarak bilinen Cemal Reşit Rey, Ahmet Adnan Saygun, Hasan Ferit Alnar, Ulvi Cemal Erkin ve Necil Kazım Akses, eğitim için yurt dışına gönderilmiş, Türkiye'de uygulanacak müzik politikalarının belirlenmesi için 1930'dan sonra Bela Bartok gibi ünlü isimler de Türkiye'ye getirilmiştir (Çakır, 2009: 49-54).

XX. yüzyılın başından itibaren Türk musikisi olumlu ve olumsuz bazı gelişmeler yaşamıştır. Musiki aleyhine yapılan propagandalar sayesinde teknolojik gelişmelere paralel olarak insan hayatına giren radyoda Türk musikisinin çalınması yasaklanmıştır. 1938 yılında açılan Ankara Radyosu öğretim kadrosuyla konservatuar gibi çalışmış ve sanatkârların yetişmesine vesile olmuştur (Özalp, 2000b: 22, 23). 1976 yılında eğitim veren bir başka kurum ise Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde kurulan İstanbul Türk Musikisi Devlet Konservatuarı'dır. Daha sonra Kültür Bakanlığı'na devredilen, ardından 1982 yılında YÖK bünyesine alınarak İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuarı adıyla eğitim veren bu kurum, halen eğitime devam etmektedir (Çakır, 2009: 55).

Nazari sisteme gelince Rauf Yektâ Bey tarafından başlatılan musiki nazariyatı ile ilgili çalışmalar artarak devam etmiş, bu çalışmalar Hüseyin Sadettin Arel ve Suphi Ezgi'nin de katkıları ile günümüzde kullanılan Türk musikisi ses sisteminin

temel taşlarından birini oluşturmuştur. Salih Uzdilek'in çalışmalarına katılması sonucunda da günümüzde kullandığımız "Arel-Ezgi-Uzdilek" ses sistemi meydana gelmiştir (Özcan, 2012:219). Sonuç olarak Türkiye'de çağdaşlaşma adına yıllarca Türk musikisi devlet kurumlarından kaldırılmış, radyolarda Türk musikisi yasaklanmış, bunun yerine insanlar Batı müziğine teşvik edilmiştir. Bunlara paralel olarak ekonomik, sosyolojik, teknolojik ve kültürel gelişmeler, insanların eğlence anlayışında değişime sebep olmuş, bunun sonucunda da piyasa müziği ortaya çıkmıştır.

Bu dönemde arabesk, hafif batı ve Türk musikisi gazino şarkıları piyasaya hâkim olmuş, bu türlere günümüzde özgün müzik, pop müzik gibi farklı çeşitlerde eklenmiştir. Yaşanan bu gelişim ve değişimle makamların sayılarında azalma olmuş, büyük usullerin yerini daha çok küçük usuller almıştır. Günümüzde kendine özgü yapısıyla Türk musikisi, TRT, konservatuvarlar, devlet koroları gibi kurumlar vasıtasıyla icra edilmeye devam etmektedir (Çakır, 2009: 57).

4.3. Çalışmaya Konu Olan Müzik Türleri

Bu bölümde, çalışmada kullanacağımız müzik türleri incelenecektir.

4.3.1. Türk Sanat Musikisi

Divan musikisi veya Klasik Türk Musikisi olarak da adlandırılan bu musiki türü, XV. yüzyıldan itibaren saray etrafında gelişmeye başlamıştır (Say, 1998: 25). Bu türde XIX. yüzyılın başlarına kadar dini eserlerin yanı sıra din dışı eserlerde bestelenmiş, farklı makamlar ve musiki formları üretilmiştir. Şarkı formunda eserlerin yapılmasıyla da divan musikisi yerini hafif musikiye bırakmıştır (Kaygısız, 2000:134). Bu yüzyıldan itibaren ise halk tarafından sevilen kentsel musiki türü olarak toplumda yer almıştır (Say, 1998: 25).

Türk musikisinde "saz musikisi" ve "sözlü musiki" olmak üzere iki farklı form vardır.

4.3.1.1. Saz Musikisi

Sadece sazların icra ettiği müzik biçimidir ve kendi arasında da farklı bölümlere ayrılır. Bunlar "peşrev, medhal, saz semâisi, longa, sirto, oyun havası, aranağme, koda ve taksim"dir. Bunlardan "taksim" çalışmamızda yer alan formlar arasındadır.

Taksim: Özalp, (2000 a: 132) taksimi “bir icra sırasında ya da tek başına bir saz sanatkârının, bir makam çerçevesinde, çeşitli makamlara geçkiler yaparak o anda bestelenen, yani emprovize ve ritimsiz bestelerdir” şeklinde tanımlarken, Özkan (2000: 80) ise, “herhangi bir saz tarafından, herhangi bir veya birkaç makama geçkili olarak yapılan, makamın bütün özelliklerini gösteren, önceden hazırlanmayıp icracının o andaki ilhamı ile yapılan, usüle bağlı olmayan saz musikisidir” tanımını yapmaktadır. Taksimler, gösteri taksimi, ara taksim ve geçiş taksimi olmak üzere üç bölüme ayrılırlar.

- **Gösteri Taksimi:** Çalınacak esere başlamadan önce, eserin makamını kulaklara alıştırmak, ısındırmak için yapılan ve eserle aynı makamda olan kısa taksimlere verilen addır.

- **Ara Taksim:** Faslın ortasında yapılan ve değişik makamları dolaştıktan sonra tekrar faslın icra edildiği makama dönerek karar veren taksim türüdür.

- **Geçiş Taksimi:** Farklı makamdaki eserler arasında ilişki kurmak maksadı ile yapılan ve ayrı bir makamdan başlayarak diğer bir makamda karar veren taksimlerdir.

4.3.1.2. Sözlü Musiki

Bir güftenin, insan sesi eşliğinde ve makamlara bağlı biçimde melodiyle okunması amacıyla yapılan, gerek usüllü gerekse de serbest formda olan, enstrümanlı veya enstrümanla icra edilen musiki türüdür. Bunlar; “kâr, kâr-ı nâtık, kârçe, beste, ağır semâî, yürük semâî, gazel, köçekçeler ve şarkı”dır. Bunlardan “şarkı” çalışmamızda yer alan formlar arasındadır.

Şarkı: Büyük formlu eserlere nazaran daha hafif olan, genelde dört, beş, altı, yedi ve sekiz mısralı kıtaların bestelenmesinden oluşan formun adıdır. Şarkılar genelde on zamanlıya kadar olan küçük usüllerle bestelenmektedirler, ancak az da olsa büyük usüllerle bestelendikleri görülmektedir. Dört mısralı bir şarkı formunun birinci mısrası zemin, ikinci mısrası nakarat, üçüncü mısrası miyân ve dördüncü mısrası ise nakarat olarak adlandırılır (Özkan, 2000: 87-88).

4.3.2. Türk Tasavvuf Musikisi

Osmanlı döneminde önemli gelişmeler kaydeden ve günümüzde “Türk Din Musikisi” veya “Dinî Türk Musikisi” olarak da adlandırılan bu musiki türü, Cami Musikisi ve Tekke Musikisi olmak üzere ikiye ayrılır (Özcan, 2012:222).

4.3.2.1. Cami Musikisi

Camide, gerek ibadet esnasında gerekse ibadet öncesi ve sonrasında, herhangi bir musiki aleti kullanılmadan, doğaçlama yapılan ve makamlara riayet edilerek okunan ses musikisidir (Özalp, 2000 a: 107). Camilerde ve ibadet edilen diğer yerlerde kullanılan cami musikisi formları “ezan, tesbih, temcîd ve tekbir”dir (Özcan, 2012: 223-225).

4.3.2.2. Tekke Musikisi

Zikir yapan tarikatlarda zikir esnasında ritimli ve saz aleti eşliğinde yapılan musiki türüdür. Günümüzde Tasavvuf Musikisi olarak ifade edilmektedir. Tekke Musikisi formları arasında “mevlevî âyini, durak, şugul ve nefes” yer almaktadır.

Ayrıca gerek Cami gerekse Tekke Musikisi'nin ortak kullandığı formlar mevcuttur. Bunlar; “ilâhî, na't, salâ, mevlid, mi'râciyye, tevşih, mersiye ve kaside” dir (Özcan, 2012:225-237).

4.3.3. Türk Halk Müziği

Anadolu'da Yunus Emre ile başlayıp, Nesimi, Âşık Paşazade, Pir Sultan, Hatayi, Karacaoğlan, Koroğlu, Dertli Emrah, Seyrani, Dadaloğlu, Ali İzzet ve Âşık Veysel'e kadarki süreçte halk müziği farklı evrelerden geçerek günümüze kadar ulaşmıştır (Kaygısız, 2000:182). “Yunus Emre'nin anıtsal kişiliğinde başlayan bu gelenek yaşanandan yola çıkan, duygu ve düşünceleri parlak renklerle dile getirmiş; aşk, doğa ve insan sevgisi, mutluluk, hüzn gibi başlıca temaların yanı sıra, halkın sorunlarına da eğilmiştir” (Say, 1998: 19). Basit ve kolay anlaşılır bir yapıya sahip olan halk müziği, sanat yapmak gayesiyle üretilmemekte, yangın, deprem, sel, savaş, hastalık, muhabbet, düğün, sema ve buna benzer nedenler bu müziğin yapılmasına zemin oluşturmaktadır. Müziği yapan kişiler çoğu zaman bilinmemekle beraber, eserler genelde bellek yolu ile nesilden nesile aktarılmaktadır (Kaygısız, 2000:177).

Uluslararası Halk Müziği Kuruluna göre halk müziği, “halk kesimlerinde ağızdan ağıza yayılan, notalarda bulunmayan ve notalardan öğrenilmeyen müziktir” (Yener, ? : 84). Bir başka görüşe göre ise halk müziği, “halkın üretip geliştirdiği sözlü, sözsüz, çalgısal veya çalgı kullanılmadan yapılan, kimin tarafından bestelendiği bilinmeyen (anonim) halk ürünlerimizin en güzel örneklerinden birisidir” (Taraç, 1988: 2).

Türk Halk Müziği, “uzun havalar” ve “kırık havalar” olmak üzere iki başlık altında ele alınmakta ve bunların tavır, üslûp, melodi ve ritim yapısı “ayak” denen kavramı oluşturmaktadır (Özalp, 2000 b: 422).

4.3.3.1. Uzun Havalar

Ritimsiz, ölçüsüz ve belli bir kalıbı olmayan doğaçlama eserlere denir. Maya, uzun hava, hoyrat, barak havası, gazel ve bozlak gibi eserler bu grupta toplanmaktadır.

4.3.3.2. Kırık Havalar

Ritimli, ölçülü ve ezgi kalıbı olan parçalardan oluşmaktadır. Genel olarak halk müziği biçimleri arasında; peşrev, divan, koşma, nefes, deme, deyiş, misket, ninni, varsağı, oyun havası, horon, sürmeli ve türkü gibi çokça çeşit bulunmaktadır (Kaygısız, 2000:193). Bunlar arasında en çok tercih edilen ve de çalışmamızda da yer alan form ise türkülerdir.

Türkü: “Halk mûsikimizin ölçüleri içinde adı bilinmeyen kişilerce bestelenip de (yakılıp) topluma mal olan bir sözlü mûsiki türüdür” (Özalp, 2000 b: 431). Ayrıca yapılan farklı bir tanımlama ile türkü; “şehir dışındaki köy ve kasabalarda oturan halkın, bağlama, cura, divan sazı, zurna, davul, darbuka, kaval kemençe, kabak kemane vs. gibi müzik aletleriyle çalıp söyledikleri, kendine has yöresel özelliklere sahip olan sözlü mûsikidir” (Özkan, 2000: 89). Halk müziği, seyirlik oyunlar, halk oyunları, törensel oyunlar, yarışma ve düğün gibi pek çok alanda kullanılmaktadır (Kaygısız, 2000:194).

4.3.4. Popüler Müzik

Kökleri Klasik Batı Müziği bestekârı Johann Strauss’a kadar dayanan, Lehar ile devam eden ve son temsilcisi Mancini olan popüler müzik; “üst sanat müziğinin öğelerini alt düzeydeki öğelerle birleştiren, daha çok eğlenceyi içeren ticari bir müzik türüdür” (Kaygısız, 2000: 377). Farklı bir bakış açısı ile “popüler müzik; yalın, kolay bulunur ve bayağı” olarak tanımlanabilir (Erol, 2002: 81).

Geçmişte sanatsal içeriğe sahip olan popüler müzik, giderek basitleşmiştir. 1950’li yıllarda caz, sonraları ise Asya, Afrika ve Latin Amerika’ya ait halk müzikleri, popüler müziğe kaynak oluşturmuştur. Daha sonra bu müzik türleri aslı bozularak kalıplara sokulmuş, eğlence ve gösteri sektörüne sunulmuştur.

İkinci Dünya Savaşı sonrası insanlar, yaşadıkları psikolojik çöküntüden kurtulmak maksadıyla farklı müzik türlerini benimsemişlerdir. Tango ve rock and roll gibi akımlar ortaya çıkmış, Elvis Presley ile Bill Haley rock müziğinin öncüsü sayılmıştır. Ulusal bağımsızlık savaşlarının yaşandığı 1960’larda kapitalist ülkelerde yaşayan duyarlı topluluklar sistemi sorgulamaya başlamışlar ve bu ortamda Beatles adlı müzik grubu ortaya çıkmıştır. Beatles, kurulu düzene başkaldırarak kendi düzenini kurmak istemiştir. Fakat kısa bir süre sonra karşısında oldukları ve isyan bayrağını açtıkları sistem onlara el atmış; radyo, televizyon ve plak vasıtasıyla bu müzik türünü tüm dünyaya pazarlamıştır.

Türkiye’de ise Cumhuriyet’in ilk yıllarında Fehmi Ege yönetimindeki orkestra ile başlayan popüler müzik, Secaattin Tanyeli ve Münir Nurettin Selçuk gibi ustalarla devam etmiştir. 1950’li yıllarda radyo ve plaklarla yayılarak toplumda eğlence müziği olarak yerini almıştır. Erol Büyükburç, Alpay ve Moğollar gibi birçok sanatçı hafif batı müziğine benzer şarkılar yapmıştır. Daha sonraları hafif batı müziğini Türkçe seslendiren Şerif Yüzbaşıoğlu ve Ertan Anapa gibi sanatçılarla bu süreç devam etmiş ve ulusal bir renk kazanmıştır.

Köyden kente göçün artması ile 1950’li yıllarda oluşan bir başka popüler müzik türü de arabesk müziktir. Bu müzik türü “köyden kente göç eden, bir takım beklentileri olduğu halde hayal kırıklığına uğrayan, ezilen yığınların müziğidir” (Yaygınö,1988:75-81). Halk müziğinin yozlaşması sonucu oluşan bu müzik türünün ilk temsilcileri ise, yöresel sanatçılar olan, Şemsi Yastıman ve Rıza Konyalı gibi isimlerdir. Arabesk müzikte, 1960’lı yıllarda Orhan Gencebay, Seyfettin Sucu, 1970’li yıllarda İbrahim Tatlıses, Ferdi Tayfur ve Müslüm Gürses ön planda olan isimlerdir (Kaygısız, 2000: 377-382).

4.3.5. Klasik Batı Müziği

Klasik müziğin tanımını yapmadan önce klasik kelimesini tanımlamak, bu müzik türünün daha iyi anlaşılmasını ve kavranmasını sağlayacaktır. Klasik demek; “eski Yunan ve Roma sanatındaki klasikleşmiş geleneği yeniden yaratmaya çalışmak, klasik değerleri örnek alıp, aynı kusursuzlukta, yüzyıllar boyu değerini koruyan, güncelliğini yitirmeyen yapıtlar ortaya koymak anlamına gelmektedir” (İlyasoğlu, 2003: 51).

Klasik Batı Müziği; dönemlere ayrılarak incelenmektedir. Bu dönemleri şu şekilde sıralayabiliriz.

a) Rönesans: 1450 ile 1600 yılları arasını kapsayan bu dönemde müzikte doğal, akıcı ve zengin bir armonik yapı ile dans adımları içeren bir tarz gelişmiştir (İlyasoğlu, 2009: 31). Ayrıca Dufayy, Josquin, Palestrina ve Byrd gibi sanatçıların yaşadığı dönemdir (Griffiths, 2010:316).

b) Barok: 1580-1600 ile 1750 yılları arasını kapsamaktadır. Armoni tekniğinin olgunlaştığı, opera, kantat, senfoni orkestrası gibi sanatların ortaya çıktığı; Vivaldi, Handel ve Bach gibi ünlü sanatçıların yaşadığı dönemdir (İlyasoğlu, 2009: 43).

c) Klasik:1750 ile 1827 yılları arasını kapsayan, piyanonun ön plana çıktığı, müzik yapısının sağlam temellere oturduğu, senfoninin geliştiği, Gluck, Haydn, Mozart ve genç Beethoven'nın yaşadığı dönemdir (İlyasoğlu, 2003: 49). Ahmet Say, klasik dönemi müzik açısından; “oran ve güzellik gibi öğelere ağırlık veren, oldukça biçimci bir modelin açıkça görüldüğü, XVI. yüzyıl sonlarından XVIII. yüzyıl sonlarına kadar olan müzik türü için belirleyici bir sıfattır” şeklinde tanımlamaktadır (Say,1992).

d) Romantik: 1830'lu yıllardan başlayarak 20.yüzyılın başlarına kadar olan süreci kapsamaktadır. Bir önceki dönemin sağlam ve kuralcı müzik yapısı yerini daha özgür bir yapıya bırakmıştır (İlyasoğlu, 2009:97). Schubert, Chopin, Schumann, Liszt, Berlioz, Verdi ve Wagner gibi sanatçılar bu dönemin müzisyenleri arasında yer almaktadır (Say, 2012).

e) Modern: 20. yüzyıldan başlayarak günümüze kadarki süreci kapsamaktadır. Müzikte biçim, teknik, içerik ve dil gibi özellikler değişime uğramış, geleneksellikten uzaklaşmaya başlanmıştır. 1980'den sonra ise müzik adamları beste yapımında daha özgür bir yapıyı benimsemişlerdir (İlyasoğlu, 2009: 211-212).

4.3.6. Caz

Caz; Amerikalı beyaz ve zenciler ile Orta ve Kuzey Avrupa'dan göç edenlerin ortaklaşa ürettikleri, “kendine has akorları, aralıkları ve armoni biçimiyle yirminci yüzyıla damgasını vurmuş bir müzik türüdür” (Çetinkaya 1999: 75). Finkelstein (1995: 389) cazı “sanayi üretiminde dünyada en ilerlemiş ve ticari popüler müzik üretimini önemli bir sanayi kolu haline getirmiş bir ülkede, hızlı bir sera gelişimi geçirmiş Afrika kabile kökenli bir müzik” şeklinde tanımlamaktadır.

Yener (1966: 40) ise cazı; “Birleşik Amerika zencilerinin dindışı müziği” olarak tanımlayarak, Amerika’nın güneyinde, bilhassa Orleans şehrinde geliştiğine vurgu yapmaktadır. Birinci Dünya Savaşı ile New Orleans’da bulunan Storyville eğlence merkezi kapatılmış, burada çalışan zenci müzisyenler, iş bulmak amacıyla farklı bölgelere göç etmişlerdir. Bu göçler, cazın dünyaya duyurulmasında ve yayılmasında etkin rol oynamıştır.

İlk caz kaydı ise, “Original Dixieland Jazz Band Orkestrası” tarafından 1917 yılında New York’ta yapılmıştır (Çetinkaya, 1999: 75).

4.3.7. Opera

Opera, Floransa ve Venedik’te XVI. yüzyılın ilk dönemlerinde, eski Yunan dramına yeniden hayat kazandırmak amacıyla ortaya çıkmış ve Avrupa’daki sarayların hepsinde çok sevilen bir eğlence haline gelmiştir (Say,1992).

İtalyanca “eser” manasına gelen opera, “solistleri, korosu, orkestrası, kostümü, sahnesi, ışığı, dramatik oyunu ile müziğe uyarlanmış tiyatrodur” (İlyasoğlu, 2003: 28). Bir başka tanımla, “başından sonuna kadar mûsikîli olmak üzere orkestra refakatiyle icra edilen hazin veya şen mevzulu tiyatro eserlerine opera denilmiştir” (Öztuna, 1974). Ayrıca Alman tiyatro direktörü ve opera bestecisi Wagner, operayı “Gesamtkunstwerk” yani “tüm sanat dallarını birleştiren eser” olarak tanımlamıştır (İlyasoğlu, 2003: 28).

5. YAŞLI BİREYLERİN TÜRK MÜZİĞİ ALGILARI İLE İLGİLİ ALAN ARAŞTIRMASI

Bu bölümde, ankete katılan 65 yaş ve üstü bireylerin istatistiksel verileri ve bu verilerin analizleri ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

5.1. Ankete Katılan Bireylerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 5.1.1. Bireylerin cinsiyetleri ile ilgili dağılım

Cinsiyet	Sayı	Yüzde
Kadın	50	50,0
Erkek	50	50,0
Toplam	100	100,0

Tablo 5.1.1'deki verilere göre ankete katılan 100 kişinin %50'si kadın, %50'si ise erkektir.

Tablo 5.1.2. Bireylerin yaşları ile ilgili dağılım

Yaş Aralıkları	Sayı	Yüzde
65-70	33	33,0
71-75	25	25,0
76-80	24	24,0
81 ve üstü	18	18,0
Toplam	100	100,0

Tablo 5.1.2'deki verilere göre bireylerin, % 33'ü 65-70, % 25'i 71-75, % 24'ü 76-80, % 18'i ise 81 ve üzeri yaş aralığındadır.

Tablo 5.1.3. Bireylerin bölgelere göre dağılımı

Bölgeler	Sayı	Yüzde
Marmara	43	43,0
Ege	2	2,0
Akdeniz	3	3,0
Karadeniz	21	21,0
İç Anadolu	16	16,0
Güneydoğu Anadolu	2	2,0
Doğu Anadolu	9	9,0
Diğer	4	4,0
Toplam	100	100,0

Tablo 5.1.3'deki anket verilerine göre bireylerin % 43'ü Marmara, % 21'i Karadeniz, % 16'sı İç Anadolu , % 9'u Doğu Anadolu, % 3'ü Akdeniz, % 2' si Ege ve % 2' si Güneydoğu Anadolu bölgelerindedir. Ayrıca % 4'lük bir kesim ise Bulgaristan ve Makedonya gibi ülkelerden göç eden bireylerden oluşmaktadır.

Tablo 5.1.4. Bireylerin medeni durumları ile ilgili dağılım

Medeni Durum	Sayı	Yüzde
Bekâr	33	33,0
Evli	3	3,0
Eşi ölmüş	45	45,0
Boşanmış	19	19,0
Toplam	100	100,0

Tablo 5.1.4'de araştırmaya katılan bireylerden % 45'inin eşi ölmüş olup, % 33'ü bekâr, % 19'u boşanmış ve % 3'ü de evlidir.

Bu verilere göre ankete katılan bireylerin çoğunun yalnız yaşadıkları ve sosyo ekonomik yoksunluktan dolayı Darülaceze'de yaşamayı tercih ettikleri düşünülmektedir.

Tablo 5.1.5. Bireylerin eğitim düzeylerine göre dağılımı

Eğitim Durumu	Sayı	Yüzde
Okuryazar değil	16	16,0
Okuryazar	18	18,0
İlköğretim	48	48,0
Lise ve üstü	18	18,0
Toplam	100	100,0

Tablo 5.1.5’deki verilere göre bireylerin % 48’inin ilköğretim mezunu, % 18’inin okuryazar, % 18’inin lise ve üstü okul mezunu, % 16’sının ise okuma yazma bilmediği görülmektedir. Tablodaki verilerden de anlaşılacağı üzere, bireylerin büyük çoğunluğu okuma yazma bilmektedir.

Tablo 5.1.6. Bireylerin mesleki durumları ile ilgili dağılım

Mesleki Durumları	Sayı	Yüzde
Ev hanımı	35	35,0
Çiftçi	1	1,0
İşçi	10	10,0
Memur	6	6,0
Esnaf-Tüccar	12	12,0
Serbest meslek	36	36,0
Toplam	100	100,0

Tablo 5.1.6’deki verilere göre bireylerin % 36’sının serbest meslek, % 35’inin ev hanımı, % 12’sinin esnaf-tüccar, % 10’unun işçi, % 6’sının memur ve % 1’inin ise çiftçi olduğu görülmektedir.

5.2. Ankete Katılan Bireylerin Müziksel Tercih ve Beğeni Düzeyleri

Tablo 5.2.1. “Müzik dinliyor musunuz?” sorusuna bireylerin yanıtları

Müzik dinliyor musunuz?	Sayı	Yüzde
Evet	89	89,0
Hayır	11	11,0
Toplam	100	100,0

Tablo 5.2.1’de bireylere müzik dinleyip dinlemedikleri ile ilgili yöneltilen soruya, % 89’u evet, % 11’i ise hayır yanıtını vermiştir. Tablodaki verilere

bakıldığında ankete katılan bireylerin büyük çoğunluğunun müzik dinlediği görülmektedir.

Tablo 5.2.2. “Hangi sıklıkla müzik dinlersiniz? ” sorusuna bireylerin yanıtları

Hangi sıklıkla müzik dinlersiniz?	Sayı	Yüzde
Nadiren	41	46,1
Orta sıklıkta	18	20,2
Sıklıkla	11	12,4
Her zaman	19	21,3
Toplam	89	100,0

Tablo 5.2.2’de bireylere hangi sıklıkta müzik dinledikleri ile ilgili yöneltilen soruya, % 46,1’i nadiren, % 21,3’ü her zaman, % 20,2’si orta sıklıkta, % 12,4’ü ise sıklıkla cevabını vermiştir.

Tablo 5.2.3. “Hangi zaman aralığında müzik dinlersiniz?” sorusuna bireylerin yanıtları

Hangi zaman aralığında müzik dinlersiniz?	Sayı	Yüzde
Sabah saatlerinde	5	5,6
Öğle saatlerinde	5	5,6
Akşam saatlerinde	21	23,6
Gece saatlerinde	1	1,1
Günün herhangi bir saatinde	57	64,0
Toplam	89	100,0

Tablo 5.2.3’de bireylerin hangi zaman aralığında müzik dinlediklerine yönelik soruya % 64’ü günün herhangi bir saatinde, % 23,6’sı akşam saatlerinde, %5,6’sı sabah saatlerinde, % 5,6’sı öğle saatlerinde ve %1,1’i gece saatlerinde yanıtını vermiştir.

Tablo 5.2.4. “Hangi tür müzik dinlemeyi seversiniz? ” sorusuna bireylerin yanıtları

Hangi tür müzik dinlemeyi seversiniz?	Sayı	Yüzde
Türk Müziği	86	96,6
Yabancı Müzik	3	3,4
Toplam	89	100,0

Tablo 5.2.4’de ankete katılan bireylerin % 96,6’sının Türk müziği, % 3,4’ünün ise yabancı müzik dinlediği görülmektedir.

Tablo 5.2.5. “Türk müziğinin hangi türünü dinlersiniz?” sorusuna bireylerin yanıtları

Türk müziğinin hangi türünü dinlersiniz?	Sayı	Yüzde
Türk Sanat Musikisi	52	60,5
Türk Tasavvuf Musikisi	3	3,5
Türk Halk Müziği	26	30,2
Türk Popüler Müziği	5	5,8
Toplam	86	100,0

Tablo 5.2.5’deki verilere göre bireylerin, % 60,5’i Türk Sanat Musikisi, % 30,2’si Türk Halk Müziği, % 5,8’i Türk Popüler Müziği, % 3,5’i ise Türk Tasavvuf Musikisi dinlemektedir.

Tablo 5.2.6. “Yabancı müziğin hangi türünü dinlemeyi seversiniz? ” sorusuna bireylerin yanıtları

Yabancı müziğin hangi türünü dinlemeyi seversiniz?	Sayı	Yüzde
Caz	1	33,3
Yabancı Popüler Müzik	2	66,7
Toplam	3	100,0

Tablo 5.2.6’da bireylerin % 66,7’sinin Yabancı Popüler Müzik, % 33,3’ünün ise Caz dinlediği görülmektedir.

Tablo 5.2.7. “Yavaş mı (slow) yoksa hareketli müzik mi dinlersiniz?” sorusuna bireylerin yanıtları

Yavaş mı (slow) yoksa hareketli müzik mi dinlersiniz?	Sayı	Yüzde
Yavaş	31	34,8
Hareketli	21	23,6
Her ikisini de	37	41,6
Toplam	89	100,0

Tablo 5.2.7’de bireylere yavaş (slow) mı yoksa hareketli müzik mi dinledikleri sorulmuştur. Bu soruya bireylerin % 41,6’sının her ikisini de, % 34,8’inin yavaş ve % 23,6’sının ise hareketli yanıtını verdikleri görülmüştür.

Tablo 5.2.8. “Müziği kısık sesle mi yoksa yüksek sesle mi dinlemeyi seversiniz?” sorusuna bireylerin yanıtları

Müziği kısık sesle mi yoksa yüksek sesle mi dinlemeyi seversiniz?	Sayı	Yüzde
Kısık sesle	15	16,9
Orta düzeyde	67	75,3
Yüksek sesle	7	7,9
Toplam	89	100,0

Tablo 5.2.8’de katılımcılara müziği hangi ses düzeyinde dinledikleri ile ilgili yöneltilen soruya, % 75,3’ü orta düzeyde, % 16,9’u kısık sesle ve % 7,9’u ise yüksek sesle yanıtını vermiştir.

Tablo 5.2.9. “Severek dinlediğiniz bir sanatçı var mı?” sorusuna bireylerin yanıtları

Severek dinlediğiniz bir sanatçı var mı?	Sayı	Yüzde
Evet	79	88,8
Hayır	10	11,2
Toplam	89	100,0

Tablo 5.2.9’da bireylerin severek dinledikleri bir sanatçının olup olmadığı araştırılmış ve bu soruya bireylerin % 88,8’inin evet, % 11,2’sinin ise hayır yanıtını verdiği görülmüştür.

Tablo 5.2.10. “Müzik eserlerini genelde nereden dinlersiniz?” sorusuna bireylerin yanıtları

Müzik eserlerini genelde nereden dinlersiniz?	Sayı	Yüzde
Radyodan	34	38,2
Televizyondan	46	51,7
Konsere giderek	9	10,1
Toplam	89	100,0

Tablo 5.2.10’daki verilere göre bireylerin % 51,7’sinin müzik eserlerini televizyondan, % 38,2’sinin radyodan ve % 10,1’inin ise konsere giderek dinledikleri görülmüştür.

Tablo 5.2.11. “Hangi amaçla müzik dinlersiniz?” sorusuna bireylerin yanıtları

Hangi amaçla müzik dinlersiniz?	Sayı	Yüzde
Geçmişte yaşadığım bir hatıramı anımsattığı için	24	27,0
Duygulandırdığı için	5	5,6
Mutluluk verdiği için	15	16,9
Rahatlattığı için	39	43,8
Yalnızlığımı aldığı için	6	6,7
Toplam	89	100,0

Tablo 5.2.11’de bireylere müzik dinleme amaçları sorulduğunda bireylerin, % 43,8’inin rahatlattığı için, % 27’sinin geçmişte yaşadığım bir hatıramı anımsattığı için, % 16,9’unun mutluluk verdiği için, % 6,7’sinin yalnızlığımı aldığı için ve % 5,6’sının ise duygulandırdığı için yanıtını verdiği görülmüştür.

Tablo 5.2.12. “Şarkı veya türkü söylemeyi sever misiniz?” sorusuna bireylerin yanıtları

Şarkı veya türkü söylemeyi sever misiniz?	Sayı	Yüzde
Evet	59	66,3
Hayır	30	33,7
Toplam	89	100,0

Tablo 5.2.12’de bireylerin şarkı veya türkü söylemeyi sevip sevmediklerine ilişkin soruya % 66,3’ü evet cevabını verirken, % 33,7’si ise hayır cevabını vermiştir.

Tablo 5.2.13. “Severek dinlediğiniz şarkı veya türkü var mı?” sorusuna bireylerin yanıtları

Severek dinlediğiniz şarkı veya türkü var mı?	Sayı	Yüzde
Evet	61	68,5
Hayır	28	31,5
Toplam	89	100,0

Tablo 5.2.13’de katılımcıların severek dinledikleri şarkı veya türkü olup olmadığı araştırılmış ve bu soruya bireylerin % 68,5’inin evet, % 31,5’inin ise hayır cevabını verdiği görülmüştür.

Tablo 5.2.14. “Bir müzik eserinde sizi en çok güfte mi yoksa beste mi etkiler?” sorusuna bireylerin yanıtları

Bir müzik eserinde sizi en çok güfte mi yoksa beste mi etkiler?	Sayı	Yüzde
Güftesi	24	27,0
Bestesi	9	10,1
İkisi de	56	62,9
Toplam	89	100,0

Tablo 5.2.14’de katılımcılara yöneltilen müzik eserlerinde güfte mi yoksa beste mi sizi daha çok etkiler sorusuna, katılımcıların % 62,9’u hem güftesi hem de bestesi yanıtını verirken, % 27’si güftesi, % 10,1’i ise bestesi yanıtını vermiştir.

Tablo 5.2.15. “Geçmişinizde müzikle ilgilendiniz mi?” sorusuna bireylerin yanıtları

Geçmişinizde müzikle ilgilendiniz mi?	Sayı	Yüzde
İlgilenmedim	69	77,5
Amatör düzeyde	18	20,2
Profesyonel düzeyde	2	2,2
Toplam	89	100,0

Tablo 5.2.15’deki soruda katılımcıların geçmişte müzikle olan ilgileri araştırılmıştır. Bireylerin % 77,5’i bu soruya ilgilenmedim, % 20,2’si amatör düzeyde ilgilendim, % 2,2’si ise profesyonel düzeyde ilgilendim cevabını vermiştir.

Tablo 5.2.16. “Müzik aleti çalabilme ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna bireylerin yanıtları

Müzik aleti çalabilme ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?	Sayı	Yüzde
Amatör düzeyde çalışıyorum	4	4,5
Profesyonel düzeyde çalışıyorum	2	2,2
Çalamıyorum ama çalmak isterdim	39	43,8
Çalmak istemezdim	44	49,4
Toplam	89	100,0

Tablo 5.2.16’da bireylere müzik aleti çalabilme ile ilgili düşünceleri sorulmuş ve % 49,4’ünün çalmak istemezdim, % 43,8’inin çalamıyorum ama çalmak isterdim, % 4,5’inin amatör düzeyde çalışıyorum, % 2,2’sinin ise profesyonel düzeyde çalışıyorum yanıtını verdiği görülmüştür.

Tablo 5.2.17. “Günelik yaşantınızda konser veya buna benzer müzikal aktivitelere katılıyor musunuz?” sorusuna bireylerin yanıtları

Günelik yaşantınızda konser veya buna benzer müzikal aktivitelere katılıyor musunuz?	Sayı	Yüzde
Evet katılıyorum	37	41,6
Hayır katılmıyorum	20	22,5
Ara sıra katılıyorum	10	11,2
Katılmak istiyorum fakat sağlık problemim var	22	24,7
Toplam	89	100,0

Tablo 5.2.17’de bireylerin müzikal aktivitelere katılımları ile ilgili soruya, % 41,6’sının evet katılıyorum, % 24,7’sinin katılmak istiyorum fakat sağlık problemim var, % 22,5’inin hayır katılmıyorum, % 11,2’sinin ise ara sıra katılıyorum yanıtını verdiği görülmüştür.

Tablo 5.2.18. “Bildiğiniz bir makam adı var mı? ” sorusuna bireylerin yanıtları

Bildiğiniz bir makam adı var mı?	Sayı	Yüzde
Evet	38	42,7
Hayır	51	57,3
Toplam	89	100,0

Tablo 5.2.18’deki soruda bireylerin herhangi bir makam ismi bilip bilmedikleri araştırılmış ve bu soruya bireylerin % 57,3’ünün hayır, % 42,7’sinin ise evet cevabını verdiği görülmüştür.

5.3. Ankete Katılan Bireylerin Makam Beğenileri

Bu bölümde, ankete katılan bireylere daha önce ney ile çalınarak elektronik ortama kaydedilmiş ve her biri yaklaşık 30 saniye süren hicaz, hüzzam, rast, saba ve segâh makamlarından örnek taksimler dinletilmiştir. Ayrıca kişilerden taksimlerini, yüksek, orta ve düşük şeklinde puanlamaları istenmiştir. Bu çalışma yapılırken fiziki ortamın uygunluğuna, bireylerin birbirlerinden etkilenmemelerine dikkat edilmiş ve taksimler bireylerin duyabileceği ses düzeyinde dinletilmiştir.

Tablo 5.3.1. Bireylerin hicaz makamı beğenileri ile ilgili dağılım

Size dinlettiğimiz taksimi (hicaz makamı) beğeninize göre puanlar mısınız?	Sayı	Yüzde
Düşük	8	9,0
Orta	30	33,7
Yüksek	51	57,3
Toplam	89	100,0

Tablo 5.3.1'deki verilere bakıldığında hicaz makamındaki taksimi bireylerin % 57,3'ünün yüksek, % 33,7'sinin orta ve % 9' unun ise düşük seviyede beğendikleri görülmektedir.

Tablo 5.3.2. Bireylerin hüzzam makamı beğenileri ile ilgili dağılım

Size dinlettiğimiz taksimi (hüzzam makamı) beğeninize göre puanlar mısınız?	Sayı	Yüzde
Düşük	7	7,9
Orta	24	27,0
Yüksek	58	65,2
Toplam	89	100,0

Tablo 5.3.2'deki verilere bakıldığında hüzzam makamındaki taksimi bireylerin % 65,2'sinin yüksek, % 27'sinin orta ve % 7,9' unun ise düşük seviyede beğendikleri görülmektedir.

Tablo 5.3.3. Bireylerin rast makamı beğenileri ile ilgili dağılım

Size dinlettiğimiz taksimi (rast makamı) beğeninize göre puanlar mısınız?	Sayı	Yüzde
Düşük	6	6,7
Orta	37	41,6
Yüksek	46	51,7
Toplam	89	100,0

Tablo 5.3.3'deki verilere bakıldığında rast makamındaki taksimi bireylerin % 51,7'sinin yüksek, % 41,6'sının orta ve % 6,7'sinin ise düşük seviyede beğendikleri görülmektedir.

Tablo 5.3.4. Bireylerin saba makamı beğenileri ile ilgili dağılım

Size dinlettiğimiz taksimi (saba makamı) beğeninize göre puanlar mısınız?	Sayı	Yüzde
Düşük	6	6,7
Orta	20	22,5
Yüksek	63	70,8
Toplam	89	100,0

Tablo 5.3.4'deki verilere bakıldığında saba makamındaki taksimi bireylerin % 70,8'inin yüksek, % 22,5'inin orta ve % 6,7'sinin ise düşük seviyede beğendikleri görülmektedir.

Tablo 5.3.5. Bireylerin segâh makamı ile ilgili beğenileri

Size dinlettiğimiz taksimi (segâh makamı) beğeninize göre puanlar mısınız?	Sayı	Yüzde
Düşük	6	6,7
Orta	26	29,2
Yüksek	57	64,0
Toplam	89	100,0

Tablo 5.3.5'deki verilere bakıldığında segâh makamındaki taksimi bireylerin % 64'ünün yüksek, % 29,2'sinin orta ve % 6,7'sinin ise düşük seviyede beğendikleri görülmektedir.

5.4. Çapraz Analizler Tabloları

Tablo 5.4.1. Bireylerin öğrenim durumları ile dinledikleri Türk müziği türü arasındaki çapraz ilişki

			Türk Müziğinin Hangi Türünü Dinlersiniz?				Toplam	
			Türk Sanat Musikisi	Türk Tasavvuf Musikisi	Türk Halk Müziği	Türk Popüler Müziği		
Öğrenim Durumu	Okuryazar	N	1	1	9	0	11	
		%	9,1	9,1	81,8	0,0	100,0	
	Okuryazar	N	10	0	6	1	17	
		%	58,8	0,0	35,3	5,9	100,0	
	İlköğretim	N	26	1	11	3	41	
		%	63,4	2,4	26,8	7,3	100,0	
	Lise ve üstü	N	15	1	0	1	17	
		%	88,2	5,9	0,0	5,9	100,0	
	Toplam		N	52	3	26	5	86
			%	60,5	3,5	30,2	5,8	100,0

χ^2 : 0,003

Tablo 5.4.1'deki sonuçlar analiz edildiğinde anlamlılık değerinin 0,003 olduğu tespit edilmiştir. Bu değer 0,05'den küçük olduğundan öğrenim durumu ile dinlenen Türk müziği türü arasındaki ilişkinin $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu söyleyebiliriz.

Ayrıca eğitim seviyeleri yükseldikçe Türk Sanat Musikisi dinleme oranlarında yükselme, Türk Halk Müziği dinleme oranlarında ise azalma olduğu görülmektedir. Bu durumda bireylerin eğitim durumları ile dinledikleri müzik türü arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu, eğitim durumunun dinlenen müzik türünü etkilediğini söyleyebiliriz.

Tablo 5.4.2. Bireylerin bölgeleri ile dinledikleri Türk müziği türü arasındaki çapraz ilişki

			Türk Müziğinin Hangi Türünü Dinlersiniz?				Toplam	
			Türk Sanat Musikisi	Türk Tasavvuf Musikisi	Türk Halk Müziği	Türk Popüler Müziği		
Bölgeler	Marmara	N	30	1	3	3	37	
		%	81,1	2,7	8,1	8,1	100,0	
	Ege	N	1	0	1	0	2	
		%	50,0	0,0	50,0	0,0	100,0	
	Akdeniz	N	3	0	0	0	3	
		%	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0	
	Karadeniz	N	5	0	11	1	17	
		%	29,4	0,0	64,7	5,9	100,0	
	İç Anadolu	N	5	1	7	0	13	
		%	38,5	7,7	53,8	0,0	100,0	
	Güneydoğu Anadolu	N	0	0	1	1	2	
		%	0,0	0,0	50,0	50,0	100,0	
	Doğu Anadolu	N	4	1	3	0	8	
		%	50,0	12,5	37,5	0,0	100,0	
	Diğer	N	4	0	0	0	4	
		%	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0	
	Toplam		N	52	3	26	5	86
			%	60,5	3,5	30,2	5,8	100,0

χ^2 : 0,008

Tablo 5.4.2'deki sonuçlar analiz edildiğinde anlamlılık değerinin 0,008 olduğu tespit edilmiştir. Bu değer 0,05'den küçük olduğundan bölgeler ile dinlenen Türk müziği türü arasındaki ilişkinin $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu söyleyebiliriz.

Tablodaki verilere bakıldığında Türk Sanat Musikisi'nin Marmara Bölgesinde, Türk Halk Müziği'nin ise Karadeniz ve İç Anadolu Bölgelerinde diğerlerine oranla daha çok tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 5.4.3. Bireylerin hüzzam taksimi beğenileri ile yaş aralıkları arasındaki çapraz ilişki

			Yaş Aralığı				Toplam
			65-70	71-75	76-80	81 ve üstü	
Hüzzam Taksimi	Düşük	N	0	1	2	4	7
		%	0,0	4,5	9,1	28,6	7,9
	Orta	N	7	8	8	1	24
		%	22,6	36,4	36,4	7,1	27,0
	Yüksek	N	24	13	12	9	58
		%	77,4	59,1	54,5	64,3	65,2
Toplam		N	31	22	22	14	89
		%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

$\chi^2: 0,018$

Tablo 5.4.3'deki sonuçlar analiz edildiğinde anlamlılık değerinin 0,018 olduğu tespit edilmiştir. Bu değer 0,05'den küçük olduğundan hüzzam taksimi beğeni oranı ile yaş arasındaki ilişkinin $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu söyleyebiliriz.

Tablodaki sonuçlara göre yaş yükseldikçe hüzzam makamının beğeni derecesinde düşüş, yaş düştükçe ise yükseliş görülmektedir. Buradan hareketle daha genç yaştaki bireylerin hüzzam makamını yüksek derecede beğendiklerini, yaşın ilerlemesi ile bu beğeni oranının düştüğünü söyleyebiliriz.

Tablo 5.4.4. Bireylerin rast taksimi beğenileri ile yaş aralıkları arasındaki çapraz ilişki

			Yaş Aralığı				Toplam
			65-70	71-75	76-80	81 ve üstü	
Rast Taksimi	Düşük	N	2	0	0	4	6
		%	6,5	0,0	0,0	28,6	6,7
	Orta	N	15	9	8	5	37
		%	48,4	40,9	36,4	35,7	41,6
	Yüksek	N	14	13	14	5	46
		%	45,2	59,1	63,6	35,7	51,7
Toplam		N	31	22	22	14	89
		%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

$\chi^2: 0,018$

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kurumsal bakım altında yaşayan 65 yaş ve üzeri yaşlı bireylerin Türk müziği algısına yönelik yapılan çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin çoğunun 65-70 yaş aralığında, eşi ölmüş, Marmara Bölgesinden, ilkokul mezunu, ev hanımı ve serbest meslek sahibi olduğu görülmüştür.

Araştırma kapsamında incelenen 100 denekten % 89'unun müzik dinlediği ve bu oranın % 96,6'sının ise müzik türleri arasında Türk müziğini tercih ettiği görülmüştür. Türk müziği sevenler arasında ise % 60,5'i Türk Sanat Musikisi'ni, % 30,2'si Türk Halk Müziği'ni tercih etmektedir.

Katılımcıların % 46,1'inin nadiren, % 21,3'ünün her zaman ve % 20,2'sinin orta sıklıkta müzik dinlediği tespit edilmiştir. % 64'lük bir kesimin müzik dinlemeye özel bir vakit ayırmadığı, günün herhangi bir saatinde müzik dinlediği, % 23,6'lık bir kesimin ise müziği akşam saatlerinde dinlemeyi tercih ettiği görülmüştür.

Bireylerin % 75,3'lük bir bölümünün müzik dinlerken orta düzey ses seviyesini tercih ettiği tespit edilmiştir. Bu durum, yaşın ilerlemesi ile beraber bireylerde işitme kaybının olabileceği, dolayısıyla müziği yüksek sesle dinlemek isteyebilecekleri tezine de aykırı bir sonuç oluşturmuştur. Ayrıca % 51,7'lik bir kesimin müziği televizyondan, % 38, 2'lik bir kesimin ise radyodan dinlediği ve radyo kültürünün bu yaş grubunda hala etkin olduğu görülmüştür.

Bireylerin % 43,8'i rahatlatıldığı için, % 27'si geçmişte yaşadığı bir hatırasını anımsattığı için ve % 16,9'u ise mutluluk verdiği için müzik dinlemektedir.

Bireylerin % 66,3'ünün şarkı veya türkü söylemeyi sevdiği, % 88,8'inin severek dinlediği bir sanatçı ve % 68,5'inin ise severek dinlediği bir müzik eseri olduğu görülmüştür. Buradan da anlaşıldığı üzere yaşlı bireylerin hayattan tamamen kopmadıkları, aksine müziğin etkisi ve yardımıyla hayatın içerisinde, seçici ve katılımcı oldukları görülmüştür.

Bireylerden % 62,9'luk bir kesimin, müzik eserlerinde hem besteden hem de güfteden etkilendiği, % 77,5'inin ise geçmişte müzikle hiç ilgilenmediği görülmüştür. Ayrıca katılımcıların % 41,6'sının hem hareketli hem de yavaş (slow) müzik dinlemeyi sevdiği tespit edilmiştir.

Bireylerden % 57,3'ünün herhangi bir makam ismi bilmemesine rağmen, % 51,7'sinin rast makamını, % 57,3'ünün hicaz makamını, % 64'ünün segâh makamını, % 65,2'sinin hüzzam makamını, % 70,8'inin saba makamını beğendiği ve makamlar arasında en çok tercih ettikleri makamın ise saba makamı olduğu görülmüştür. Saba makamının bu denli yüksek oranda beğenilmesinin, insana kuvvet verici ² bir etkiye sahip olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Bireylerin % 49,4'ü herhangi bir enstrüman çalmak istemezken, % 43,8'inin çalmak istediği görülmüştür. Enstrüman çalmak istemeyen grubun böyle bir tercih yapmasında, yaşlı olduklarından dolayı başaramayacakları ön yargısının etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca % 41,6'sının düzenlenen müzikal aktivitelere katıldığı, % 24,7'nin ise katılmak istediği halde sağlık problemlerinden dolayı katılmadığı tespit edilmiştir. Sağlık probleminden dolayı katılamayan bireylerin büyük bir kısmının ise fiziksel engelli olduğu görülmüştür.

Yaşlı bireylerin eğitim durumlarına göre müziksel tercihlerinin de değiştiği tespit edilmiştir. Okuryazar olan yaşlı bireylerin daha çok Türk Sanat Musikisi, okuryazar olmayanların ise Türk Halk Müziği dinledikleri görülmüştür. Ayrıca eğitim seviyeleri yükseldikçe Türk Sanat Musikisi dinleme oranlarının yükseldiği, Türk Halk Müziği dinleme oranlarının ise azaldığı tespit edilmiştir.

Bununla birlikte müziksel beğeninin bireylerin doğum yerlerine göre de farklılık gösterdiği anlaşılmıştır. Türk Sanat Musikisi'nin Marmara Bölgesinde, Türk Halk Müziği'nin ise Karadeniz ve İç Anadolu Bölgelerinde doğan bireyler tarafından daha çok tercih edildiği görülmüştür. Ayrıca yaş ile makamlar arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, yaş aralığı yükseldikçe hüzzam makamının beğeni derecesinde düşüş, yaş aralığı azaldıkça ise yükseliş olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle, daha genç yaştaki yaşlı bireylerin, hüzzam makamını daha çok beğendiği, yaşın ilerlemesi ile beraber bu beğeni oranının da düştüğü sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca düşük yaş grubundaki yaşlı bireylerin yüksek yaş grubuna oranla rast makamını daha çok beğendikleri de görülmüştür.

---

² Ayrıntılı bilgi için bkz. Rahmi Oruç Güvenç, "Türk Musikisi Tarihi ve Türk Tedavi Musikisi"

Sonuç olarak kurumsal bakım altında yaşayan 65 yaş ve üzeri yaşlı bireylerin büyük bir çoğunluğunun müzik dinlediği, en fazla tercih ettikleri müzik türünün ise Türk Sanat Musikisi olduğu, müzik dinleme alışkanlıklarının yaş, eğitim durumu ve bölgesel faktörlere göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Ayrıca bireylerin çoğunun müziği rahatlamak amacıyla dinlediği, şarkı veya türkü söylemeyi sevdiği, sevdikleri bir sanatçı ve bir müzik eseri olmasına karşın geçmişte müzikle çok az ilgilendikleri görülmüştür.

Bununla birlikte birçok bireyin, müzik eserlerini dinlemeye özel bir vakit ayırmadığı, günün herhangi bir saatinde orta düzey ses ve televizyon vasıtasıyla dinlediği, müzik eserlerinde hem besteye hem de güfteye önem verdiği tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada kullanılan ve bireylere dinletilen Türk müziğinin karakteristik makamlarından biri olan saba makamının, en çok beğenilen makam olduğu, bireylerin büyük bir kısmının ise herhangi bir makam ismi bilmediği görülmüştür.

Bu araştırmanın bulguları ve sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler önem arz etmektedir.

1. Bireylerin çoğunluğunun çeşitli sebeplerden dolayı müzik eserlerini bireysel olarak dinleyebilecekleri araçlara sahip olmadıkları, dolayısıyla müziği ortak alanlarda bulunan televizyonlardan veya müzik setlerinden dinledikleri görülmüştür. Bu durumda yaşlı bireylere müziğe daha kolay ulaşabilecekleri ve istedikleri eserleri dinleyebilecekleri araçlar tahsis edilmeli, böylece rehabilite olmalarına katkı sağlanmalıdır.

2. Yaşlı bireylerin en çok dinledikleri müzik türleri olan, Türk Sanat Musikisi ve Türk Halk Müziği'ni ortak alanlarında kolayca dinleyebilecekleri merkezi bir müzik sistemi oluşturulmalıdır. Bu sistem aracılığı ile bireylerin en çok beğendikleri makamlardaki eserlerin dinletilmesine ağırlık verilmelidir.

3. Yaşlı bireylerin bir kısmının kurum dışında düzenlenen müzikal aktivitelere katılmak istedikleri halde fiziksel engellerinden dolayı katılamadıkları görülmüştür. Fiziksel engelli bireylerin düzenlenen etkinliklere yüksek oranda katılmalarını sağlamak amacıyla fiziksel ve psikolojik ihtiyaçları karşılanmalı, engel durumlarına göre uygun mekânlarda programlar düzenlenmeli ve bireylerin bu programlara rahatça ulaşabilmelerini sağlamak amacıyla da engellilere yönelik hizmet veren araçların sayısı artırılmalıdır.

4. Sağlık sebepleri başta olmak üzere çeşitli nedenlerden dolayı kurum dışında dzenlenen mzikal aktivitelere katılmayan bireyler için kurum içerisinde de periyodik aralıklarla mzik dinletileri yapılmalı ve yaşlı bireylerin sosyal ihtiyaçlarının giderilmesine destek olunmalıdır.

5. Bireylerin bir bölümünün kendilerini rahatlattığı ve mutluluk verdiği için mzik dinledikleri görülmüştür. Bu kapsamda mziğin yaşlılar üzerindeki tedavi edici özelliği göz önünde bulundurularak, yaşlılara hizmet veren kurumlarda mzik terapi odaları oluşturulmalı ve profesyonel mzik terapistlerinden destek alınarak bireylerin mziğin olumlu etkilerinden faydalanmaları sağlanmalıdır.

6. Araştırmaya katılan bireylerin bir kısmının şarkı veya trk söylemeyi sevdikleri tespit edilmiştir. Bu bağlamda mziğe ilgi duyan bireyler için deneyimli bir mzik ğretmeni tarafından mzik grubu oluşturulmalıdır. Ayrıca, enstrüman çalmak isteyen bireylere de destek olunarak belli bir seviyeye gelen bu gruba, topluluk önünde konserler verdirilmeli, böylece bireylerin kendilerini ifade etmeleri sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

Abay, A.R. (2006). Yaşlılık Yeni Bir Sorun mudur? *Mostar*.16, 27-30.

Abay, A.R. (2013). Yaşlılık Çağdaş Toplumsal Bir Sorun mudur? *Bab-ı Şefkat*. İstanbul, 14

Akın, G. (2006). *Her Yönüyle Yaşlılık*. Ankara: Palme Yayıncılık.

Altınölçek, H. (2013). *Müzikle Tedavi-Müzikle İletişimin Terapide Kullanımı*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Asımgil, S. ve Çekmegil, A. (2010). *Çocukluk-Gençlik-Yetişkinlik-Yaşlılık, Yaşamın Dört Kritik Dönemi*. İstanbul: Çelik Yayınevi.

Ateş, S. (1999). *İslam Açısından Mûsikî ve Semâ*. (3.Baskı). İstanbul: Marifet Yayınları.

Bacanlı, H. ve I.T. Şerife (Ed.). (2012). *Yetişkinlik ve Yaşlılık Gelişimi ve Psikolojisi*. İstanbul: Açılım Kitap.

Canatan, A. (2008). *Sosyal Yönleriyle Yaşlılık*. Ankara: Palme Yayıncılık.

Ceyhan, E.(Ed.). (2011). *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim – 1*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Çakar, Ş. (1996). *Türk Mûsikisinde Usûl*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi

Çakır, A. (2009). *Müziğe Giriş*. İstanbul: Değerler Eğitim Merkezi Yayınları

Çetinkaya, Y. (1999). *Müzik Yazıları*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Doğan, C. (2007), Türkiye’de Yaşlılık ve Huzurevi Olgusu. *Yaşlılık Dönemi ve Problemleri*. İstanbul: Ensar Neşriyat.

Erbaş, A. (2007), İslam ve Diğer Dinlerin Yaşlılığa Bakışı (Müzakere) . *Yaşlılık Dönemi ve Problemleri*. İstanbul: Ensar Neşriyat.

Erol, A. (2002). *Popüler Müziği Anlamak –Kültürel Kimlik Bağlamında Popüler Müzikte Anlam*. İstanbul: Bağlam Yayınları.

Finkelstein, S. (1995). *Besteci ve Ulus-Müzikte Halk Mirası*. M.H. Spatar (Çev). İstanbul: Pencere Yayınları

- Griffiths, P. (2010). *Batı Müziğinin Kısa Tarihi*. M.H. Spatar (Çev). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- Gündüz, Ş. (2007), İslam ve Diğer Dinlerin Yaşlılığa Bakışı. *Yaşlılık Dönemi ve Problemleri*. İstanbul: Ensar Neşriyat.
- Güner, S.S. (2007). Müziğin Tedavideki Yeri ve Şekli. *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*. 12, Ankara, 107
- Güvenç, R.O. (?). *Türk Müsîkîsi Tarihi ve Türk Tedavi Müsîkîsi*. İstanbul: İpek Yolu Sesli Yayıncılık Yapım Dağıtım.
- İlyasoğlu, E. (2003). *Zaman İçinde Müzik*. (7.baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- İlyasoğlu, E. (2009). *Zaman İçinde Müzik*. (9.baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi
- Jebrini, A.(1995). Müsîkî. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Eys-Fıkhü'l-Hadis (c.12, 163). Ankara: TDV Yayınları.
- Kaygısız, M. (2000). *Türklerde Müzik*. İstanbul: Kaynak Yayınları
- Korkmaz, L. (2012). İçimdeki Müzik. *Pivolka*. 22
- Onur, B. (2000). *Gelişim Psikolojisi, Yetişkinlik, Yaşlılık, Ölüm*. (5.Baskı). Ankara: İmge Kitabevi.
- Özalp, M.N. (2000 a). *Türk Müsîkîsi Tarihi I*. İstanbul: M.E.B.Yayınları.
- Özalp, M.N. (2000 b). *Türk Müsîkîsi Tarihi II*. İstanbul: M.E.B.Yayınları.
- Özbek, M. (2000). *Dünden Bugüne İnsan*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Özcan, N. (2012). İslam Sanatları Tarihi. M. Serin (Ed.). *Türk Din Müsîkîsi* (215-216). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Özcan, N. ve Çetinkaya, Y.(2006). Müsîkî. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Muhammediyye-Münâzara (c.31,257). Ankara: TDV Yayınları.
- Özkan, İ.H. (2000). *Türk Müsîkîsi Nazariyatı ve Usûlleri*.(6.Baskı).İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Öztuna, Y. (1974). *Türk Müsîkîsi Ansiklopedisi*. (c.2, 115). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Öztürk, L., Erseven, H. ve Atik, M.F. (2009). *Makamdan Şifaya Müzikle Tedavide Türk Müziğinin Kullanımı*. M.F. Atik (Ed.). İstanbul: Türkiye İşbankası Kültür Yayınları.
- Say, A. (1992). *Müzik Ansiklopedisi*.(c.4, 989). Ankara: Odak Ofset.

- Say, A. (1998). *Türkiye'nin Müzik Atlası*. İstanbul: Borusun Kültür ve Sanat Yayınları.
- Say, A. (2012). *Müzik Sözlüğü*.(4.Baskı). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sayan, E. (2003). *Müziğimize Dair Görüşler, Analizler, Öneriler*. Ankara: ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık ve İletişim A.Ş. Yayınları.
- Saygılı, S. (2011). *Yaşlılık Psikolojisi*. İstanbul: Elit Kültür Yayınları.
- Sazak, N. (2008). Müziksel Algılamamanın Temel Boyutları. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* (5)1,11.
- Seçim, H. (Ed.). (1996). *Hemşirelik Esasları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Selanik, C. (1996). *Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni*. Ankara: Doruk Yayıncılık
- Sevil, H.T. (2005). *Yaşlılığın Sosyal Anatomisi*. Ankara: Sabev Yayınları.
- Seyyar, A. (2004). *Teorik ve Pratik Boyutlarıyla Sosyal Bakım*. Ankara: Kilim Matbaacılık.
- Songar, A. (1986). Türk Müsîkîsinin Dünü, Bugünü Yarını. F. Halıcı (Ed.). *Müsîki Psikolojisi*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Süreksan, İ.B. (1972). *Dini Türk Müsîkîsine Giriş*. ? : TRT Müzik Dairesi Yayınları.
- Şan, M.K. (Ed.). (2007). *Sosyoloji Yazıları I*. İstanbul: Kızılelma Yayınları.
- Taraç, B.A. (1988). *Ege Bölgesi'nde Yaşayan Halk Müziği Ezgileri*. İzmir: E.Ü.Devlet Türk Müsîkîsi Konservatuarı Yayınları.
- Turabi, A. H. (1999). Müsîkî. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. İbn Haldûn -İbnü'l-Cezerî (c.20, 337). Ankara: TDV Yayınları.
- Turabi, A. H. (2002). Müsîkî. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Kili-Kütahya (c.26, 58-59). Ankara: TDV Yayınları.
- Uçan, A. (1994). *İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (2000). *Geçmişten Günümüze, Günümüzden Geleceğe Türk Müzik Kültürü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uygun, M.N. (2008). Müsîkî. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Resûlîler-Sak (c.35, 479). Ankara: TDV Yayınları.

Yavuz, B. B. (2013). Türkiye’de Yaşlılığın Demografik Değişimi. Arıoğlu, S. (Ed.). *Yaşlıda Malnütrisyon ve Tedavisi*. (3). Ankara: Bilimsel Tıp Yayınevi.

Yaygıngöl, H.S. (1988). *Müziğin Gelişimi ve Biçimleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Yener, F. (?). *Müzik*. İstanbul: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Beyaz Köşk Yayınları.

Yıldırım, N. (1996), *İstanbul Darülaceze Müessesesi Tarihi*. İstanbul: Darülaceze Vakfı Yayınları.

İnternet

Elektronik Makale ve Yayınlar

Kültürel Bellek. (2014). Erişim Tarihi: 12 Mart 2014, <http://www.kulturelbellek.com/torenler-ve-siir/>

Tan, A. (2011). Neyzen Niyazi Sayın “Neyde Bir Ekol”. *Sağlıkta Nabız, Aktüel ve Sosyal Tıp Dergisi*, İstanbul Sağlık Mensupları Yayın Organı. Sayı:29,Yıl:12.55. Erişim Tarihi:15 Mart 2014, <http://www.sagliktanabiz.com/haberler/neyzen-niyazi-sayin-ney-de-bir-ekol.html>

Yazarsız Alıntılar

Darülaceze Başkanlığı (2014). Erişim Tarihi: :15 Ocak 2014, <http://www.darulaceze.gov.tr/kurulus-amaci>

Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2014) Erişim Tarihi:15 Ocak 2014, <http://www.eyh.gov.tr/tr/8155/Yasli-Bakim-Hizmetleri>

Hayrettin Karaman. (2014) Erişim Tarihi: 17 Ocak 2014, <http://www.hayrettinkaraman.net/kitap/ekonomi/0101.htm>

İstanbul Büyükşehir Belediyesi [İBB]. (2014) Erişim Tarihi:16 Ocak 2014, <http://www.ibb.gov.tr/tr-tr/kurumsal/birimler/DarulacezeMudurlugu/Pages/AnaSayfa.aspx#.UteMPdJdWCQ>

Türk Müsikîsini Araştırma ve Tanıtma Grubu (2014). Erişim Tarihi: 13 Nisan 2014, <http://www.tumata.com/ContentDetail.aspx?cid=5>

EKLER

EK-1 Bireylerin Hicaz Taksimi Beğenileri İle Yaş Aralıkları Arasındaki Çapraz İlişki

			Yaş Aralığı				Toplam
			65-70	71-75	76-80	81 ve üstü	
Hicaz Taksimi	Düşük	N	1	2	1	4	8
		%	3,2	9,1	4,5	28,6	9,0
	Orta	N	13	7	6	4	30
		%	41,9	31,8	27,3	28,6	33,7
	Yüksek	N	17	13	15	6	51
		%	54,8	59,1	68,2	42,9	57,3
Toplam		N	31	22	22	14	89
		%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

$\chi^2:0,141$

Ek-1'deki sonuçlar analiz edildiğinde anlamlılık değerinin 0,141 olduğu tespit edilmiştir. Bu değer 0,05'den büyük olduğundan hicaz makamı beğeni oranı ile yaş aralığı arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

EK-2 Bireylerin Saba Taksimi Beğenileri İle Yaş Aralıkları Arasındaki Çapraz İlişki

			Yaş Aralığı				Toplam
			65-70	71-75	76-80	81 ve üstü	
Saba Taksimi	Düşük	N	1	1	1	3	6
		%	3,2	4,5	4,5	21,4	6,7
	Orta	N	6	5	8	1	20
		%	19,4	22,7	36,4	7,1	22,5
	Yüksek	N	24	16	13	10	63
		%	77,4	72,7	59,1	71,4	70,8
Toplam		N	31	22	22	14	89
		%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

$\chi^2:0,148$

Ek-2'deki sonuçlar analiz edildiğinde anlamlılık değerinin 0,148 olduğu tespit edilmiştir. Bu değer 0,05'den büyük olduğundan saba makamı beğeni oranı ile yaş aralığı arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

EK-3 Bireylerin Segâh Taksimi Beğenileri İle Yaş Aralıkları Arasındaki Çapraz İlişki

			Yaş Aralığı				Toplam
			65-70	71-75	76-80	81 ve üstü	
Segâh Taksimi	Düşük	N	0	2	1	3	6
		%	0,0	9,1	4,5	21,4	6,7
	Orta	N	11	6	7	2	26
		%	35,5	27,3	31,8	14,3	29,2
	Yüksek	N	20	14	14	9	57
		%	64,5	63,6	63,6	64,3	64,0
Toplam		N	31	22	22	14	89
		%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

$\chi^2:0,205$

Ek-3'deki sonuçlar analiz edildiğinde anlamlılık değerinin 0,205 olduğu tespit edilmiştir. Bu değer 0,05'den büyük olduğundan segâh makamı beğeni oranı ile yaş aralığı arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

EK-4 Anket Formu

ANKET FORMU

Açıklama

Kıymetli Darülaceze Sakini,

“65 Yaş ve Üstü Bireylerin Türk Müziği Algısı: İstanbul Darülaceze Müdürlüğü Örneği” konulu araştırma tezim için sizlerle küçük bir anket çalışması yapmak istiyorum.

Anket sorularına vereceğiniz cevapların doğruluğu, bu araştırmanın sonuçlarını güvenilir kılacak ve aynı zamanda da hedeflenen amaca ulaşmasına katkı sağlayacaktır.

Ayrıca bu araştırmada, isimler kesinlikle anket çalışması üzerinde yer almayacak ve kişiler birer numara ile eşleştirilecektir. Anket çalışmasıyla ilgili kişisel bilgilerinizin gizli kalacağını, istediğiniz anda bu çalışmayı hiçbir ceza almaksızın sonlandırabileceğinizi bildirir, araştırmama verdiğiniz destekten dolayı teşekkür ederim.

İzin Anlaşması

Yukarıdaki bilgiler doğrultusunda Hüseyin Süer’in yapacağı bu anket çalışmasına gönüllü katılmayı ve bu çalışmada şahsımla ilgili elde edilecek sonuçların yayınlanması için gerekli izni veriyorum.

Katılımcının Adı Soyadı :.....

Tarih :.....

İmza :.....

Çalışmayı Yürüten: Hüseyin Süer

Haliç Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Musikisi -Yüksek Lisans Öğrencisi

e-mail:huseyinsuer@gmail.com

1. Cinsiyet?

- Kadın
 Erkek

2. Kaç yaşındasınız?

- 65-70
 71-75
 76-80
 81 ve üstü

3. Nerelisiniz?

- Akdeniz
 Ege
 Marmara
 Karadeniz
 İç Anadolu
 Güneydoğu Anadolu
 Doğu Anadolu
 Diğer.....

4. Medeni durumunuz nedir?

- Bekâr
 Evli
 Eşi ölmüş
 Boşanmış

5. Öğrenim durumunuz nedir?

- Okuryazar değil
 Okuryazar
 İlköğretim
 Lise ve üstü

6. Mesleğiniz?

- Ev hanımı
 Çiftçi
 İşçi
 Memur
 Esnaf-Tüccar
 Serbest meslek
 Mesleği yok
 Diğer.....

7. Müzik dinliyor musunuz?

- Evet
 Hayır

8. Hangi sıklıkla müzik dinlersiniz?

- Nadiren
 Orta sıklıkta
 Sıklıkla
 Her zaman
 Hiç

9. Hangi zaman aralığında müzik dinlersiniz?

- Sabah saatlerinde
 Öğle saatlerinde
 Akşam saatlerinde
 Gece saatlerinde
 Günün herhangi bir saatinde
 Diğer.....

10. Hangi tür müzik dinlemeyi seversiniz?

- Türk Müziği
 Yabancı Müzik
 Her ikisi de
 Hiç biri

11. Türk müziğinin hangi türünü dinlersiniz?

- Türk Sanat Musikisi
- Türk Tasavvuf Musikisi
- Türk Halk Müziği
- Türk Popüler Müziği (arabesk, pop)

12. Yabancı müziğin hangi türünü dinlersiniz?

- Klasik Batı Müziği (enstrümantal)
- Caz
- Opera
- Yabancı Popüler Müzik

13. Yavaş mı (slow) yoksa hareketli müzik mi dinlersiniz?

- Yavaş
- Hareketli
- Her ikisini de

14. Müziği kısık sesle mi yoksa yüksek sesle mi dinlemeyi seversiniz?

- Kısık sesle
- Orta düzeyde
- Yüksek sesle

15. Severek dinlediğiniz sanatçı var mı?

- Evet
- Hayır

16. Müzik eserlerini genelde nereden dinlersiniz?

- Radyodan
- Televizyondan
- Plak, kaset, vb.
- Bilgisayar, cd, mp3, vb.
- Konsere giderek canlı
- Diğer .....

17. Müziği hangi amaçla dinlersiniz?

- Geçmişte yaşadığım bir hatıramı anımsattığı için
 Duygulandırdığı için
 Mutluluk verdiği için
 Rahatlattığı için
 Yalnızlığımı aldığı için
 Eğlendirdiği için
 Diğer .....

18. Şarkı veya türkü söylemeyi sever misiniz?

- Evet
 Hayır

19. Severek dinlediğiniz şarkı veya türkü var mı?

- Evet
 Hayır

20. Bir müzik eserinde sizi en çok güfte mi yoksa beste mi etkiler?

- Güfte
 Beste
 İkisi de

21. Geçmişinizde müzikle ilgilendiniz mi? Evet, ise hangi boyutta?

- İlgilenmedim
 Amatör
 Profesyonel

22. Müzik aleti çalabilme ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

- Amatör düzeyde çalışıyorum
 Profesyonel düzeyde çalışıyorum
 Çalamıyorum ama çalmak isterdim
 Çalmak istemezdim
 Diğer .....

23. Gündelik yaşantınızda konser veya buna benzer müzikal aktivitelere katılıyor musunuz?

- Hayır katılmıyorum
 Evet katılıyorum
 Ara sıra katılıyorum
 Katılmak istiyorum fakat.....
 Diğer.....

24. Bildiğiniz bir makam adı var mı?

- Evet
 Hayır

25. Size dinlettiğimiz taksimleri beğeninize göre puanlar mısınız?

(3 yüksek, 2 orta, 1 düşük)

	3	2	1
Hicaz	☐	☐	☐
Hüzzam	☐	☐	☐
Rast	☐	☐	☐
Saba	☐	☐	☐
Segâh	☐	☐	☐

EK-5 İzin Yazısı

T.C.
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
Sağlık ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı İstanbul Darülaceze Müdürlüğü

Sayı : 97294061-774- 1442 / 99217

20.05/2014

Konu : Hüseyin SÜER

İLGİLİ MAKAMA

- İlgi: a) Hüseyin SÜER'in 27/11/2013 tarihli dilekçesi.
b) 03/12/2013 tarihli, 3701/207874 sayılı yazımız.
c) Hüseyin SÜER'in 20/05/2014 tarihli dilekçesi.

Hüseyin SÜER, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Musikisi Bölümü Yüksek Lisans öğrencisi olduğunu belirterek, "65 Yaş ve Üstü Bireylerin Türk Müziği Algıları-İstanbul Darülaceze Müdürlüğü Örneği" başlıklı tez çalışmasını kurumumuzda yapmak istediğine ilişkin talebini ilgi a'da kayıtlı dilekçesi ile tarafımıza bildirmiştir. Söz konusu talebin Müdürlüğümüzce uygun görüldüğü, ilgi b'de kayıtlı yazımız ile kendisine bildirilmiş olup, Hüseyin SÜER anket çalışmasını Müdürlüğümüz sakinleri ile yapmıştır.

İş bu belge adı geçen talebi üzerine düzenlenmiştir.

Bilgilerinizi arz/rica ederim.

İsrafil AYDIN
İstanbul Darülaceze Müdürü

ÖZGEÇMİŞ

1981 yılında Trabzon'da dünyaya gelen Hüseyin Süer, ilk, orta ve lise tahsilini tamamladıktan sonra, 1999 yılında Emin Ongan Üsküdar Musiki Cemiyeti'nin saflarına kabul edildi. Amir Ateş başta olmak üzere çok değerli hocalardan Türk musikisi ve temel musiki bilgileri tahsil etti. Üç yıllık musiki eğitimini 2002 yılında tamamladı. 2006 yılında Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümünde lisans, 2013 yılında ise Halkla İlişkiler ve Tanıtım bölümünde ön lisans eğitimini tamamladı. Hüseyin Süer halen Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Musikisi Bölümünde Yüksek Lisans eğitimine devam etmektedir.

Ayrıca yurtiçinde ve yurtdışında birçok konser vererek Türk musikisi icrasında bulunmuştur.